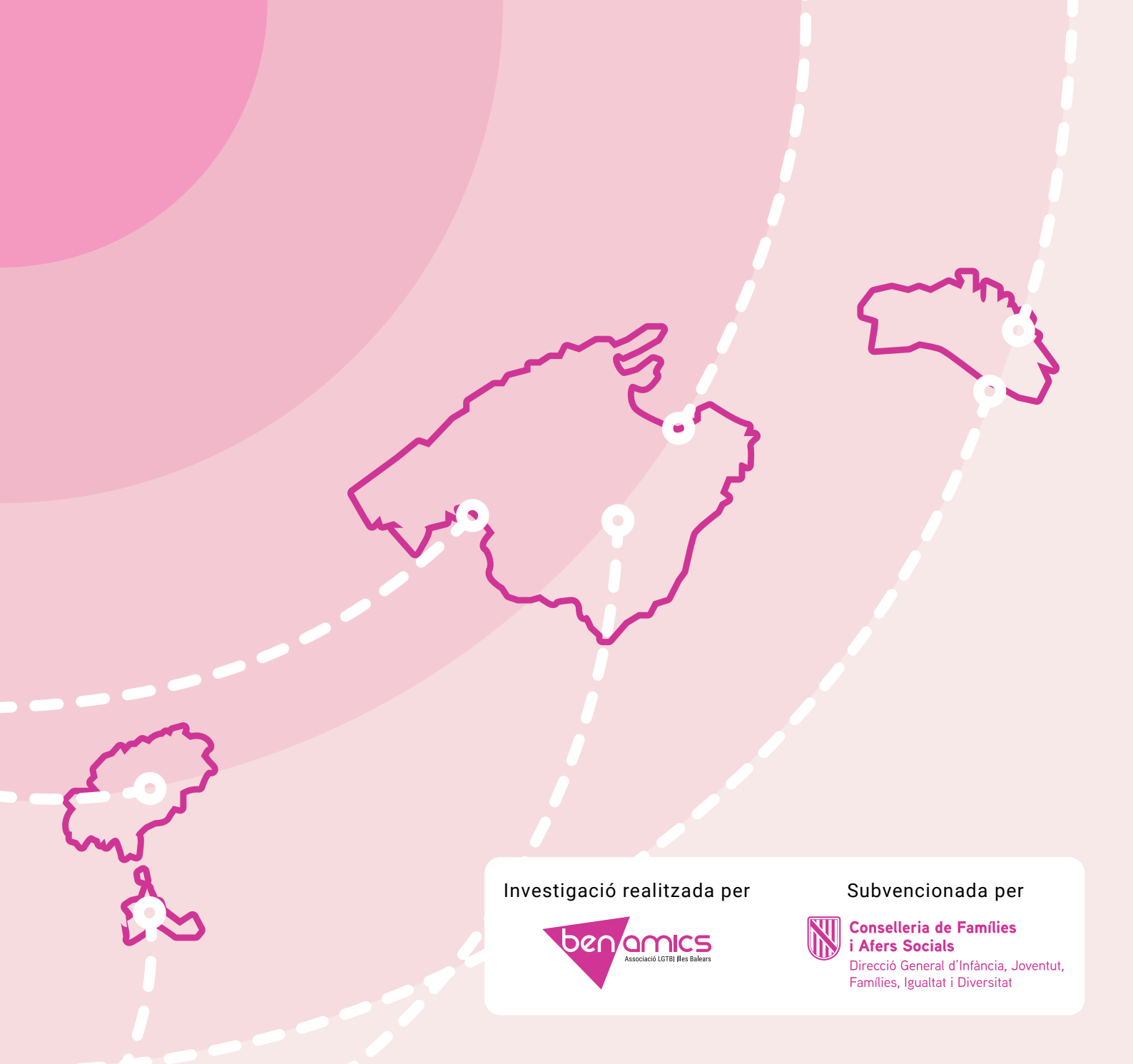

Investigació realitzada per

Subvencionada per

**Conselleria de Famílies
i Afers Socials**

Direcció General d'Infància, Joventut,
Famílies, Igualtat i Diversitat

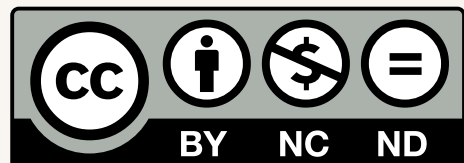
Informe d'investigació

Migrants LGTBI+ de les Illes Balears

Gràcies a totes les persones migrants LGTBI+, especialment a totes les que heu participat perquè aquesta recerca s'hagi pogut realitzar.

Gràcies per la generositat que heu tingut en compartir part de la vostra història amb nosaltres, ha estat una experiència tremendament carregada d'aprenentatge i enriquiment personal i professional. Esperem que dins d'aquest informe trobeu la vostra veu, que considerem, mereix ser escoltada.

Equip Investigador: Leonor Aragón Martorell y Jan Gómez Saiz.

Creative Commons (BY, NC, ND)

Equip Investigador: Leonor Aragón Martorell i Jan Gómez Saiz.

Disseny i maquetació: Erika Godino

Índex

- 01
- 02
- 03
- 04
- 05
- 06
- 07
- 08

Introducció i context	Pg.6							
Metodologia i Objectius	Pg. 11							
Anàlisi Quantitatiu - Enquestes	Pg. 16							
Anàlisi Qualitatiu - Entrevistes	Pg. 33							
Anàlisi Qualitatiu - Grups focals	Pg. 48							
Recomanacions i propostes de millora	Pg. 56							
Conclusions	Pg. 60							
Bibliografia i Fonts	Pg. 62							

Introducció i Context

Introducció

El present informe forma part del projecte “Migrants LGTBI+ de les Illes Balears”, realitzat per **Ben Amics - Associació LGTBI+ de les Illes Balears** i subvencionat a través de la convocatòria de “Subvencions per a dissenyar i desenvolupar projectes relacionats amb la diversitat sexual i de gènere per a erradicar la LGTBI-fòbia 2024” a través de la Direcció General d'Infància, Joventut, Famílies, Igualtat i Diversitat. Conselleria de Famílies i Assumptes Socials.

L'objectiu d'aquesta recerca és conèixer i analitzar **la realitat de les persones migrants LGTBI+ que resideixen en les Illes Balears**, identificant els desafiaments específics als quals s'enfronten.

En un context global on les persones LGTBI+ encara s'enfronten a discriminació, violència i barreres en l'accés a drets fonamentals, és crucial visibilitzar les experiències de qui, a més, travessen processos migratoris. La intersecció entre la diversitat sexual i de gènere i la condició de persona migrant genera una sèrie de vulnerabilitats que requereixen una resposta informada i basada en dades des d'una mirada que contempli la interseccionalitat i les múltiples discriminacions.

Context i Justificació

A nivell internacional, organismes com a Nacions Unides i l'Agència de l'ONU per als Refugiats (ACNUR) han reconegut la necessitat de protegir les persones LGTBI+ en contextos de mobilitat forçada. El principi de no devolució (non-refoulement) i els Principis de Yogyakarta són algunes de les referències clau en la protecció dels drets d'aquest col·lectiu.

En molts països, les persones LGTBI+ s'enfronten a la persecució legal, social i violències, la qual cosa les obliga a buscar refugi en altres territoris. Segons dades de la ILGA, entre 60 i 70 països del món penalitzen les relacions entre persones del mateix gènere, i en alguns casos, aquestes lleis inclouen penes de mort. A més, les persones trans* són particularment vulnerables, enfrontant taxes més altes de discriminació i violència en múltiples contextos.

Segons les dades de TGEU (Trans Europa i Àsia Central) en l'actualització anual del seu projecte global de Monitoratge d'Assassinats de Persones Trans del 2024, es van reportar 350 assassinats de persones trans* i de gènere divers des de l'actualització de 2023. Suposant un augment significatiu en comparació amb l'any anterior, quan es van reportar 321 casos. Confirma el que la comunitat trans* ha dit: la violència transfòbica no està disminuint, sinó que, per contra, està augmentant, impulsada pel creixent discurs d'odi anti-trans*. Enguany, el projecte de Monitoratge d'Assassinats de Persones Trans ha documentat una de les xifres de morts més altes des del seu inici en 2008.

Seguint tendències anteriors, Amèrica Llatina i el Carib reporta una vegada més el major nombre d'assassinats de totes les regions del món, representant el 70% dels assassinats globals de persones trans*. Les dades continuen indicant tendències preocupants en relació a la intersecció de la misogínia, el racisme, la xenofòbia i la putofòbia. La majoria de les víctimes van ser dones negres i trans* racialitzades, així com treballadores sexuals trans*.

“La violència transfòbica no està disminuint, sinó que, per contra, està augmentant, impulsada pel creixent discurs d'odi anti-trans*”

Segons l'informe de **ILGA Mundo**, la criminalització dels actes sexuals entre persones del mateix sexe continua sent una realitat en molts països. Aquest fet empeny a moltes persones LGTBI a fugir a països amb lleis més inclusives, com Espanya. No obstant això, la discriminació i les polítiques d'asil inconsistents compliquen la situació per a lxs refugiadxs LGTBI a Europa.

A més, la socialització en un context de persecució a l'LGTBI+ contribueix al fet que moltes persones del col·lectiu experimentin dificultats o siguin reticents a expressar obertament la seva orientació sexual i/o identitat de gènere. Aquesta repressió no sols limita la visibilitat, sinó que també reforça les barreres socials, dificultant l'accés a espais de protecció.

A **Espanya**, la legislació a través de la ratificació de la Convenció sobre els Refugiats de 1951 reconeix la persecució per motius d'orientació sexual i identitat de gènere com una causa vàlida per a sol·licitar asil. No obstant això, el procés d'asil continua estant marcat per la dificultat per a convèncer a les autoritats de la credibilitat de les sol·licituds a causa de prejudicis i estereotips.

Les persones migrants LGTBI sol·licitants d'asil s'enfronten a dificultats durant l'**avaluació de credibilitat** dels seus relats. Lxs funcionaris sovint exigeixen una coherència i versemblança que pot no estar alineada amb les experiències reals de les persones sol·licitants. Això és especialment problemàtic a l'Estat Espanyol, on encara persisteixen estigmes i falta de capacitat adient en l'avaluació de casos.

En relació al marc legal, la **Llei 4/2023** d'igualtat real i efectiva per a les persones trans i per a la garantia dels drets de les persones LGTBI estableix una sèrie de polítiques públiques per a erradicar la discriminació i promoure la plena inclusió del col·lectiu LGTBI en tots els àmbits. Entre els seus objectius es destaca la protecció **de les persones LGTBI en situació de vulnerabilitat, incloses les estrangeres**, garantint el seu dret a la igualtat de tracte i no discriminació, independentment de la seva situació administrativa.

Encara que existeix un marc normatiu de protecció per a persones migrants i LGTBI+, la implementació d'aquestes polítiques no sempre és efectiva. La intersecció entre LGTBI-fòbia, racisme, xenofòbia, racialització i altres formes de discriminació continua representant un obstacle en l'accés a drets fonamentals.

A les **Illes Balears**, el nostre marc normatiu es basa en la **Llei 8/2016**, de 30 de maig, per a garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per a erradicar la LGTBI-fòbia, que en l'article 3 indica:

*"Aquesta llei s'aplica, en l'àmbit territorial de la comunitat autònoma dels Illes Balears a qualsevol persona, física o jurídica [...] **independentment de la seva situació administrativa o personal** i del seu domicili o residència, sense perjudici del que estableixen la legislació en matèria d'estrangeria, els tractats internacionals aplicables i l'altra legislació vigent."*

A més, és important assenyalar que, encara que la llei autonòmica promou la igualtat i no discriminació, la pròpia legislació a nivell estatal **Llei 4/2023**, estableix que el canvi registral de sexe legal està permès per a **persones trans migrants amb residència legal a Espanya**, sempre que no sigui possible fer-ho al seu país d'origen.

Aquest fet constitueix un indicador significatiu de les dificultats que comporta la falta de reconeixement jurídic en l'Estat espanyol, fenomen particularment notori en el cas de les persones trans*. En veure's forçades a utilitzar un sexe registral i, en molts casos, un nom assignat al seu país d'origen (per exemple, el que figura en el passaport), la documentació oficial i els tràmits administratius—com ara la cerca d'habitatge o feina—es realitzen en funció d'una identitat que no coincideix amb la identitat de gènere de la persona. Aquesta situació, a més de generar discriminació i barreres que afecten l'exercici ple de drets, dificulta la visibilitat i el reconeixement com a persona LGTBI.

A més, la **Llei 15/2022, de 12 de juliol, integral per a la igualtat de tracte i la no discriminació**, reforça el marc legal contra la discriminació per orientació sexual, identitat de gènere i origen ètnic o racial, aplicable a totes les persones en el territori espanyol, incloses les **migrants**.

Malgrat tot l'exposat, existeixen matisos i condicions específiques en certs aspectes legals, com el canvi registral de sexe, que poden dependre de l'estatus migratori i la residència legal al país.

Tots aquests factors, sumats a l'increment de demandes a Ben Amics, demostren que moltes persones en procés de sol·licitud d'asil o en situació administrativa irregular recorren a l'entitat cercant suport. Això es deu a la falta de reconeixement de la seva identitat en els procediments administratius i legals, la qual cosa agreuja encara més la seva situació.

A nivell d'informes i informació sobre la situació de les persones migrants LGTBI+ trobem mancances en el que és refereix a la profunditat dels estudis i recerques existents, la qual cosa dificulta la comprensió de la situació i la detecció de les necessitats reals d'aquest col·lectiu.

A **nivell internacional** trobem el Mixed Migration Centri (MMC) que publica informes que analitzen les experiències i riscos durant el trànsit migratori de persones LGTBI+ a Amèrica Llatina, revelant alts nivells de violència, discriminació i exclusió social. També en aquest sentit, l'**ONU** i la **Human Rights Watch** documenten casos de violència i vulneració dels drets humans en contextos migratoris de persones LGTBI+, evidenciant que la vulnerabilitat augmenta en els processos de migració forçada.

A **nivell nacional** trobem alguns estudis sobre refugiadxs LGTBI i sol·licituds d'asil per part de Accem, en el seu estudi del 2018 indica que un percentatge significatiu de les sol·licituds de protecció es deuen a la persecució per orientació sexual i/o identitat de gènere, encara que destaca la manca de dades oficials desglossades específicament per a aquest col·lectiu. També trobem els **Informes del Ministeri de l'Interior** que recopilen dades sobre les causes de les sol·licituds de protecció internacional, indicant que aproximadament una de cada deu sol·licituds està relacionada amb motius LGTBI. D'altra banda trobem alguns estudis per part de la **FELGTBI+** on s'assenyala que, malgrat l'existència de lleis inclusives (per exemple, la Llei trans* de 2023), persisteixen barreres burocràtiques que impedeixen el reconeixement ple de la identitat de gènere, especialment en el cas de migrants.

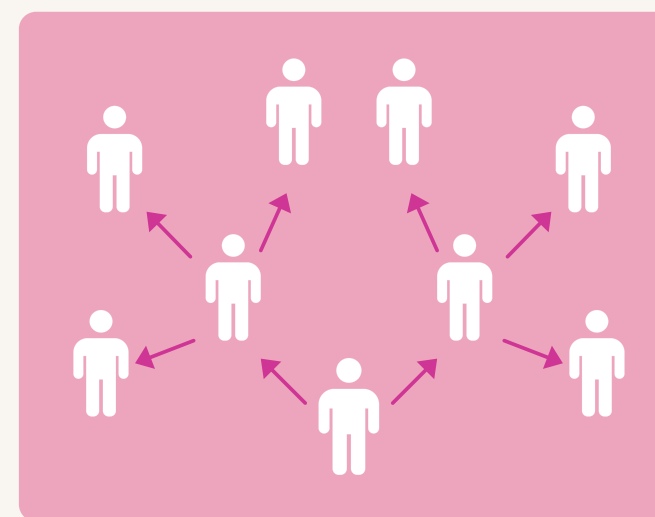
Pel que fa al **nivell autonòmic i local** trobem alguns **estudis d'entitats locals i projectes pilots** sobre les experiències de migrants LGTBI, però l'escassetat d'estudis profunds impedeix disposar d'un panorama complet, com és el cas de la recerca realitzada per **Fundación Triángulo** a Càceres la qual es centra en un context local i ofereix testimoniatges qualitatius valuosos, tot i així la mostra és reduïda, la qual cosa limita la capacitat per a generalitzar conclusions a nivell local o autonòmic. **En les Illes Balears**, la Diagnosi LGTBI de Palma i la Diagnosi LGTBI de les Illes Balears, realitzades per Ben Amics, han aportat algunes dades sobre la situació de persones LGTBI de la nostra comunitat autònoma, no obstant això, els resultats en referència a la població migrant LGTBI+ han estat poc representatius.

Tots aquests factors exposats en aquest bloc de **Context i Justificació** de la recerca, han estat motivants a l'hora de realitzar aquest estudi, a través del qual busquem omplir un buit d'informació, amb les dades quantitatives i qualitatives obtingudes, posant-les a l'abast de totes. A més de permetre detectar les necessitats del col·lectiu migrant LGTBI+ de la nostra comunitat autònoma i acostar la seva realitat, amb l'objectiu de promoure el disseny de polítiques públiques més inclusives i efectives.

02 Metodologia i Objectius

Metodologia

La metodologia de **"La Bolla de Neu"** (o *"Snowball Sampling"*) és una tècnica de mostreig utilitzada, especialment en estudis sobre poblacions de difícil accés o en situacions en les quals les persones participants no estan fàcilment identificades de manera directa, com és el cas de comunitats vulnerables o marginalitzades.

Per què hem triat aquesta metodologia?

La metodologia **"Bolla de Neu"** ens ha permès un enfocament mixt de diferents tècniques de recollida de dades, tant quantitatives com qualitatives, en aquest cas hem combinat el qüestionari (quantitatiu) amb les entrevistes individuals i els grups focals (qualitatius).

Des de Ben Amics es compta amb una àmplia trajectòria en l'elaboració de recerques sobre el col·lectiu LGTBI dels Illes Balears i aquesta metodologia ha estat utilitzada en diverses ocasions en anteriors processos de recerca, considerant les tècniques de recollida de dades de la metodologia **"Bolla de Neu"** molt útils en el context de la recerca social.

A més aquesta metodologia ens permet **accedir** millor a les persones migrants LGTBI+, que en molts casos per la seva situació social, legal o política, poden preferir no exposar-se obertament o tenen dificultats d'accés a la informació; així una persona inicial pot connectar amb altres persones que coneix dins de la comunitat migrant LGTBI+.

També ens ha permès generar més **confiança** en les persones participants, que en molts casos han rebut la informació per una altra persona de confiança que està vinculada a l'entitat i això ha suposat poder arribar a la població diana i que les persones participants se senten més segures i disposades a participar en les diferents fases de la recerca.

D'altra banda, aquesta metodologia ens ha proporcionat una ampliació progressiva de la mostra, ja que el procés d'entrevistes produeix una expansió en cadena que permet accedir a més participants, com una **bolla de neu** que creix en grandària a mesura que avança. A més, la bolla de neu permet accedir a diferents esferes o xarxes dins d'una comunitat, la qual cosa pot proporcionar una visió més àmplia i completa de les experiències, problemàtiques i necessitats.

Altres factors que s'han tingut en compte han estat l'**adaptabilitat**, ja que a mesura que es desenvolupa la

recollida de dades la metodologia s'adapta a les necessitats de la recerca. També ha permès accedir a experiències viscudes des de diferents perspectives, aportant una visió més àmplia dins d'unes situacions, necessitats i dificultats en comú, però tenint en compte factors de risc, barreres o oportunitats que suposen davant la mateixa situació una vivència totalment diferent.

Finalment, la bolla de neu proporciona la **confidencialitat** necessària en qualsevol recerca, però més en aquest cas, amb un col·lectiu format en moltes ocasions per persones que es troben en una situació de vulnerabilitat, així doncs des de la confidencialitat es genera la confiança necessària perquè la persona decideixi el nivell d'exposició i el que vol compartir a través del seu relat.

El procés de mostreig s'ha dividit en 3 fases:

Primera Fase - Questionari En línia

S'ha dissenyat i difós un formulari estructurat per recopilar dades demogràfiques i experiències de les persones migrants LGTBI+ a Balears. La difusió es va realitzar a través de WhatsApp, mailing i xarxes socials, sol·licitant la col·laboració de diversos recursos, serveis i entitats. En total, 71 persones van respondre al qüestionari.

El qüestionari ha comptat amb un total de 32 preguntes explorant les següents

temàtiques: Perfil Sociodemogràfic, Identitat de Gènere i Orientació Sexual, Discriminació i drets, Accés a serveis (sanitaris, legals i socials), Integració en la societat de les Illes Balears, Situació laboral i econòmica, i Xarxes de suport i de la comunitat.

El qüestionari consta de 32 preguntes, de les quals 7 es formulen en format obert. Encara que la majoria de les respostes són quantitatives, les preguntes obertes permeten aprofundir en alguns temes i ampliar la informació. S'estima que el temps requerit per a completar-lo és de 15 a 20 minuts.

El marge d'error estimat, amb una mostra recollida de 71 participants, és d'aproximadament $\pm 11,3\%$ amb un nivell de confiança del 95%. Això significa que els resultats obtinguts podrien variar en $\pm 11,3\%$ respecte a la població real migrant LGTBI+ a Balears.

Tenint en compte les dificultats d'accés a la població migrant LGTBI+, amb la qual ja comptàvem per la baixa representació en anteriors recerques realitzades per l'entitat i per la falta d'estudis previs sobre aquest col·lectiu, sent aquest estudi pioner en els Illes Balears; s'ha optat per l'objectiu d'aconseguir una mostra realista de 60 participants, la qual hem superat amb 11 participants més. D'altra banda, ja contemplem inicialment realitzar la recerca amb la metodologia "Bolla de

Neu" que permet ampliar i aprofundir en la informació i les dades recollides en aquesta fase inicial. D'aquesta manera, encara que el marge d'error pugui ser una mica elevat, la combinació de mètodes qualitius i quantitatius aporta un valor afegit que justifica les limitacions estadístiques de la mostra.

Segona Fase - Entrevistes individuals

A partir de les respostes obtingudes en el qüestionari, s'ha seleccionat a aquelles persones per a la segona fase tenint en compte la diversitat d'acord amb indicadors d'edat, identitat de gènere, orientació sexual, procedència, etc. Finalment, es van realitzar **18 entrevistes** en profunditat.

Les temàtiques abordades en les entrevistes individuals han estat:

- **Procés migratori:** Motivació per a emigrar, experiència abans i durant la migració, arribada a l'Estat espanyol i les Illes Balears; i situació legal/administrativa actual.
- **Accés a serveis:** Experiència en l'accés a serveis de salut (inclosa l'atenció psicològica), habitatge, treball i serveis específics per a migrants una vegada es resideix a les Illes Balears.
- **Barreres i discriminació:** Dificultats i barreres experimentades com a persona LGTBI+ al país d'origen; com a persona LGTBI+ i com a persona migrant durant la migració (trasllat) i una vegada resideix a les Illes Balears.
- **Impacte psico-social:** Efectes del procés migratori en el benestar emocional i mental.
- **Propostes de millora:** Suggestiments per a millorar l'acolliment i atenció a persones migrants des del coneixement que implica la pròpia vivència.

Tercera Fase - Grups focals

El grup focal és una tècnica de recerca qualitativa que consisteix a reunir un petit nombre de participants per a discutir de manera oberta i guiada sobre temes ja tractats en les anteriors fases de la recerca. Durant la sessió, una persona modera facilitant la conversa seguint una guia preestablerta, la qual cosa permet aprofundir en percepcions, experiències i actituds de lxs participants. Aquest mètode és especialment útil per a explorar qüestions complexes, generar insights i complementar dades quantitatives obtingudes mitjançant enquestes.

En el present estudi es van realitzar dos grups focals: Un de 3 persones i un altre de 6 persones.

La dinàmica d'aquests grups va permetre obtenir una visió detallada i enriquida de les experiències de la població migrant LGTBI+ de la nostra comunitat. A través d'aquestes sessions, hem pogut recollir narratives i comentaris que ens permeten conèixer millor les barreres i necessitats, així com els punts de resiliència, suports i propostes de millora en l'atenció a les persones LGTBI+ migrants dels Illes Balears.

Objectius

Objectiu general: Conèixer la realitat de les persones migrants LGTBI+ que resideixen a les Illes Balears.

Objectius específics:

1. Identificar el **perfil demogràfic** de les persones migrants LGTBI+ en l'arxipèlag.
2. Documentar **experiències de discriminació i violència en diferents contextos** (país d'origen, trànsit i destinació).
3. Avaluar **barreres en l'accés a serveis bàsics** com a salut, habitatge, ocupació i educació.
4. Analitzar l'**impacte psicològic i social** del procés migratori en la comunitat LGTBI+.
5. Examinar l'**efectivitat de les polítiques públiques i serveis** existents dirigits a aquesta població.
6. Elaborar **recomanacions** basades en les dades per a millorar la protecció i el suport a les persones migrants LGTBI+.
7. Promoure **xarxes de suport comunitàries** i enfortir l'articulació amb entitats que treballen amb població migrant i LGTBI+.

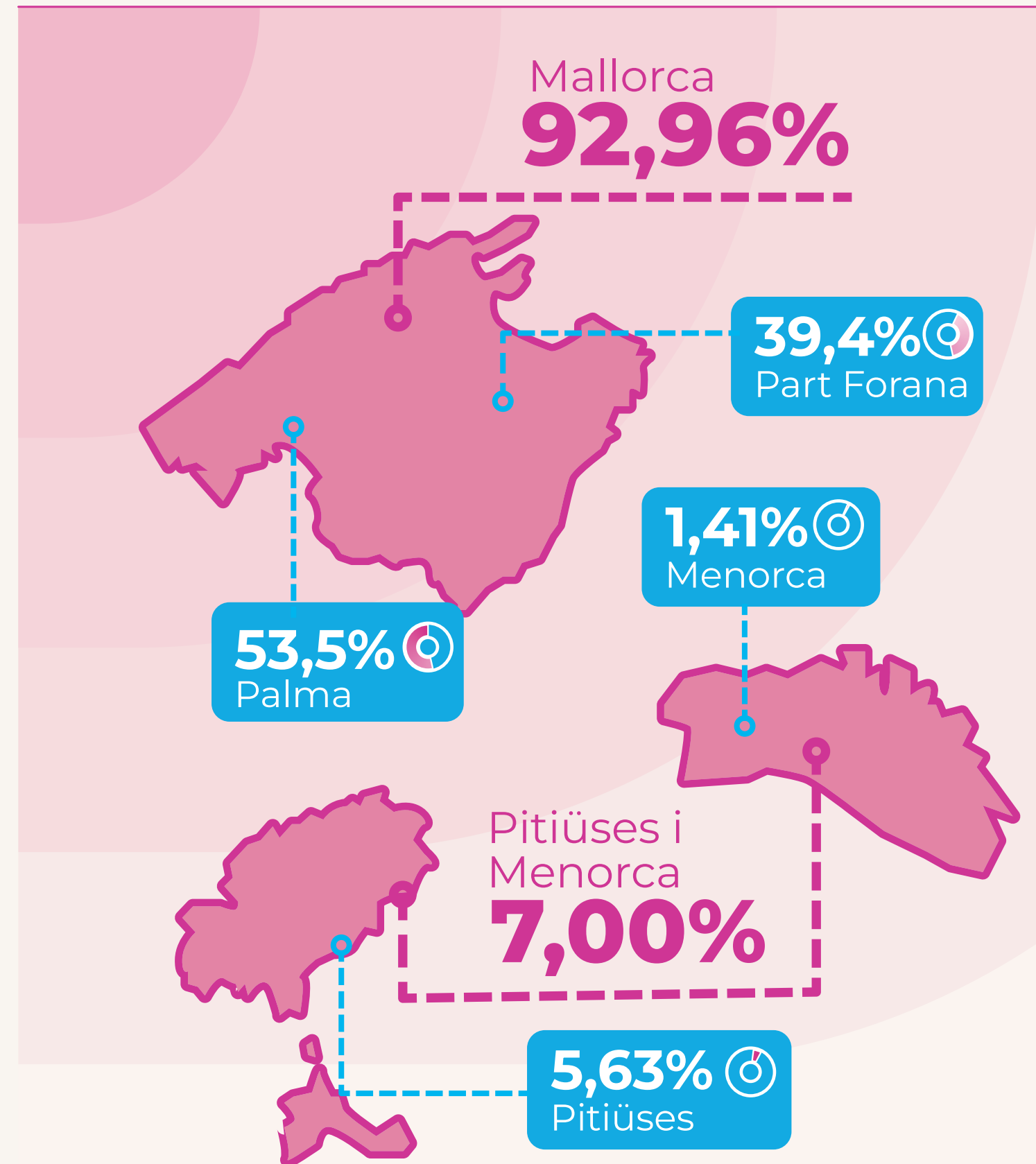
03

Enquestes Anàlisi Quantitatiu

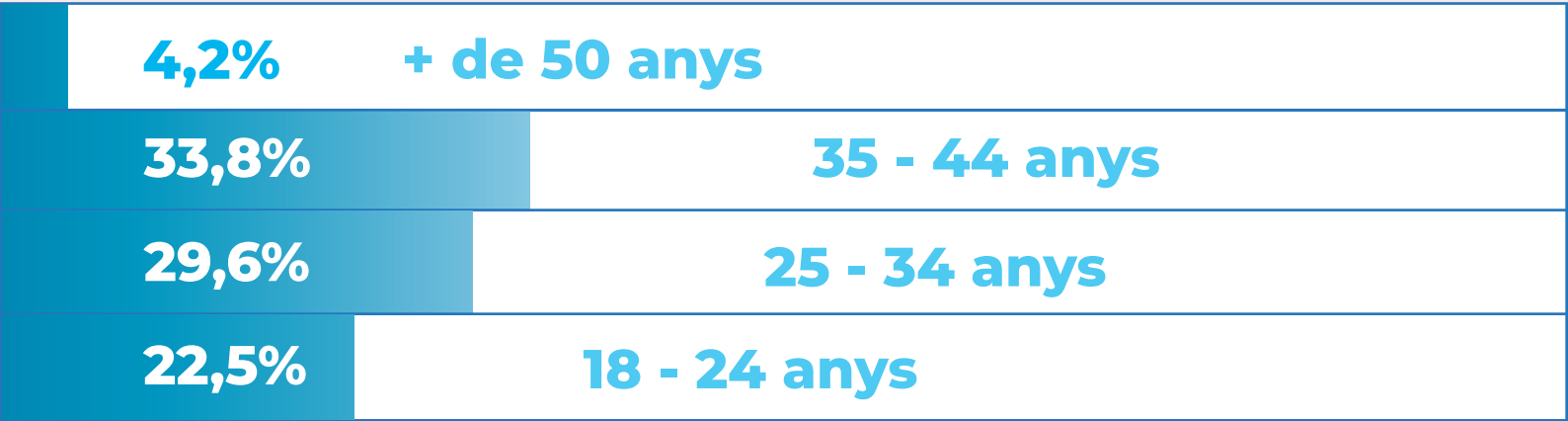
Perfil sociodemogràfic de les persones enquestades

El total de qüestionaris recollits ha suposat una mostra de **71 persones migrants LGTBI+** residents a les Illes Balears.

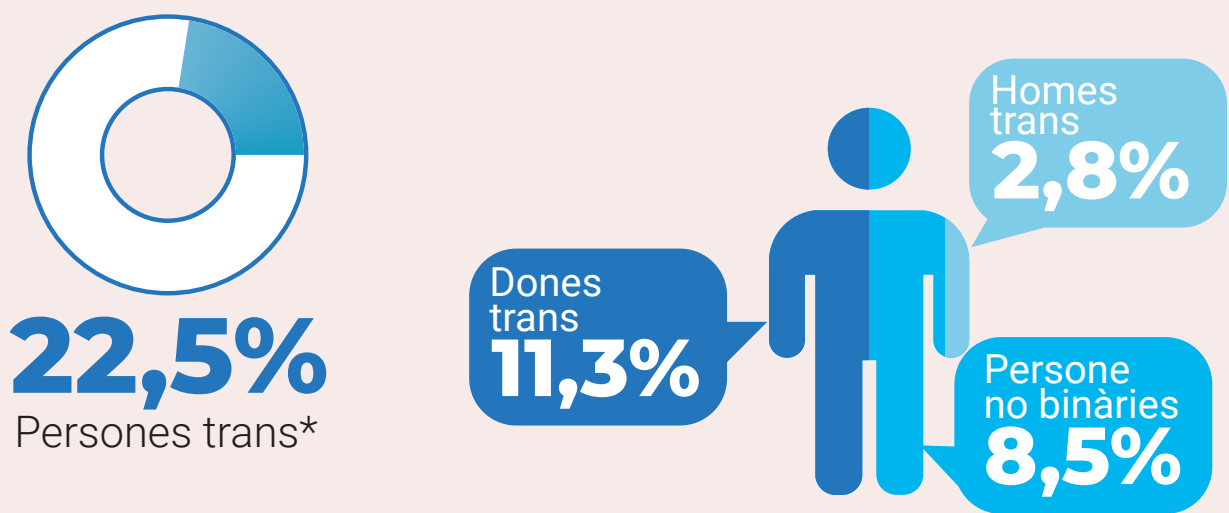
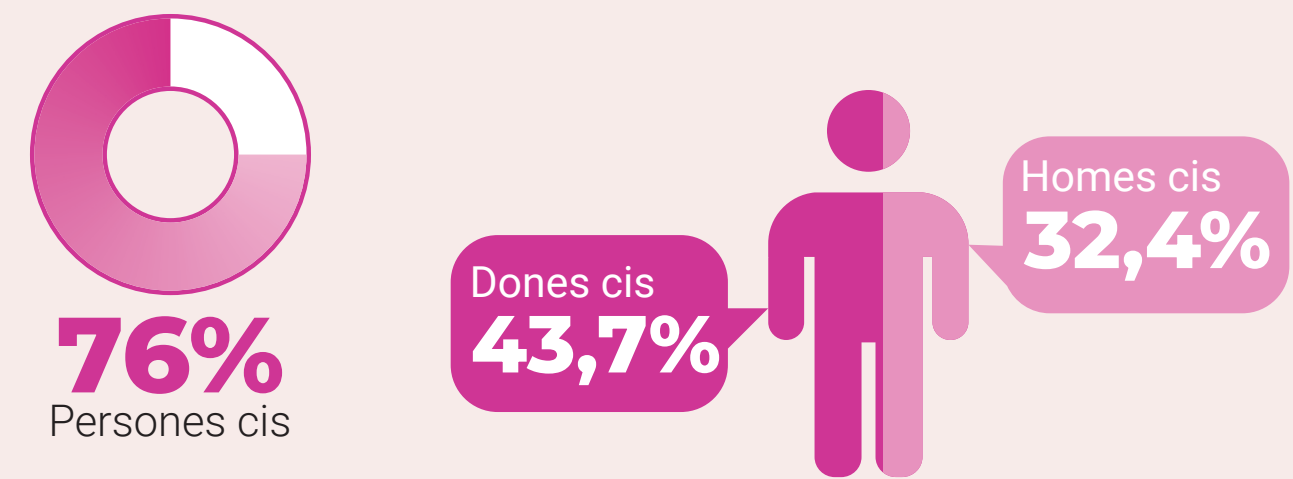
Distribució territorial

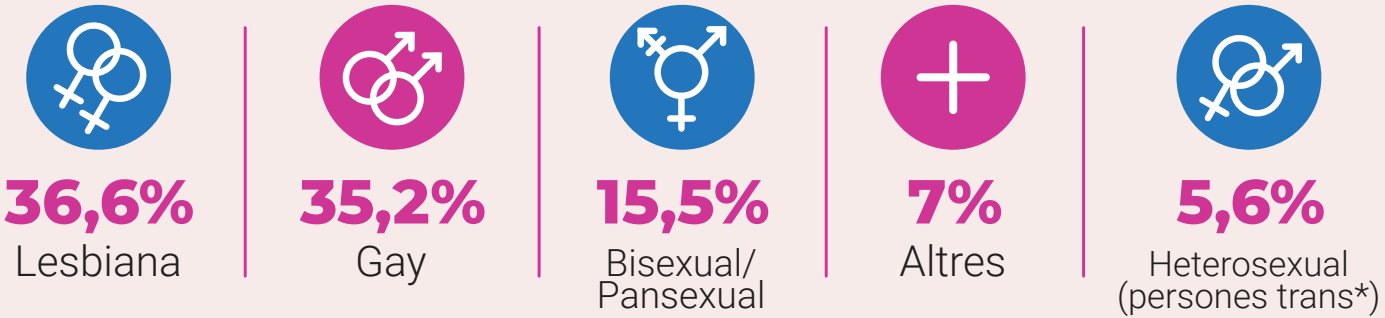
Rang d'edats

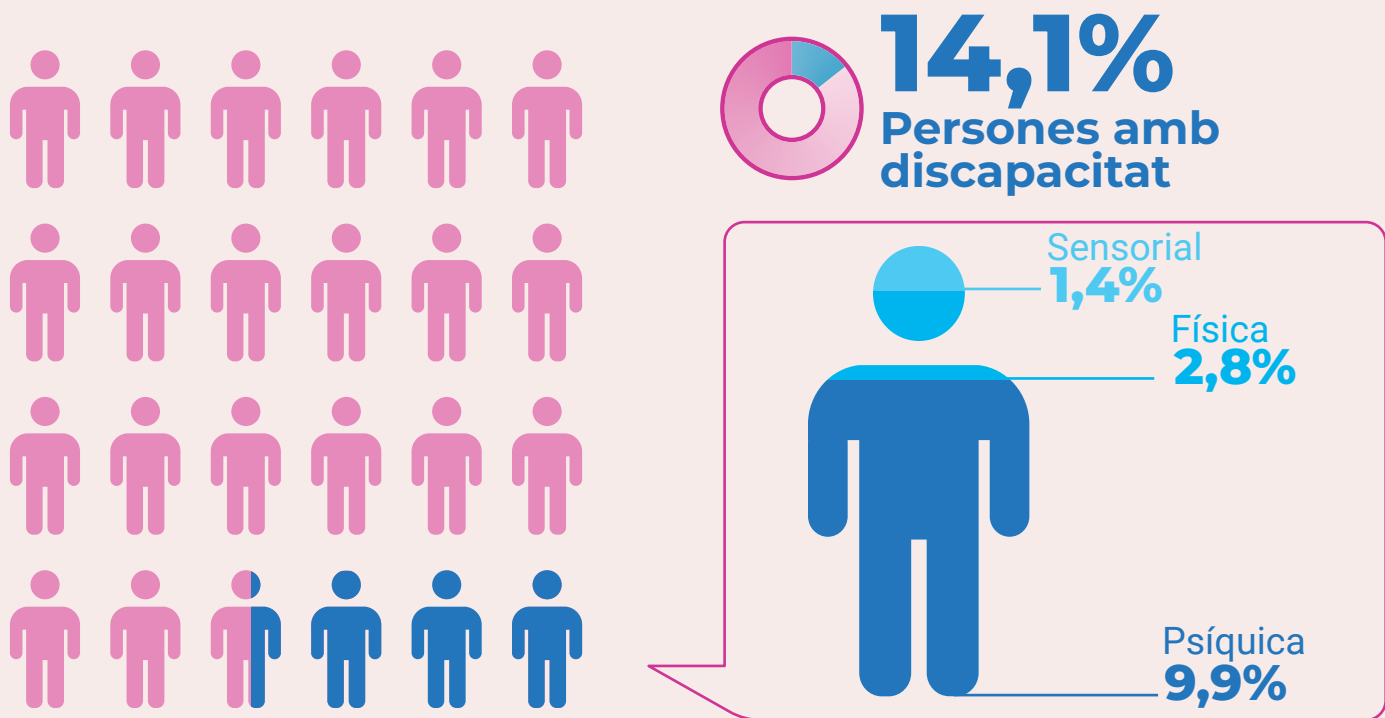
Identidades de género

Orientacions sexuals

Discapacitats

Nivell educatiu

Des d'**Europa (14,5%)**, es van identificar persones provinents del **Regne Unit, Itàlia, Alemanya, Holanda, Àustria i Dinamarca**. Així mateix, es van registrar casos de persones originàries de **Rússia, Ucraïna, Síria i Turquia**, sent aquest conjunt una representació del **4,2%** de la mostra, ampliant l'espectre de contextos sociopolítics i culturals que configuren les trajectòries migratòries de la població enquestada.

Procedència de les persones enquestades

Les persones participants en el qüestionari procedeixen d'una àmplia varietat de països, la qual cosa reflecteix la diversitat cultural i geogràfica que caracteritza a la població migrant LGTBI+ a les Illes Balears.

La majoria prové d'Amèrica Llatina (81,7%), amb una forta presència de persones originàries de **Colòmbia (26,8%) i l'Argentina (23,9%)**. També s'inclouen països com el **Perú, Veneçuela, Paraguai, Mèxic, Xile, el Brasil, l'Equador, l'Uruguai, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua i República Dominicana**.

Aquesta diversitat de procedències aporta una riquesa d'experiències, al mateix temps que planteja reptes específics vinculats als processos d'integració, regularització administrativa i accés a drets, especialment quan conflueixen múltiples eixos de vulnerabilitat com el racisme, la LGTBI-fòbia o la vulnerabilitat socioeconòmica.

Situació administrativa, Laboral i Condicions de vida

En relació amb la **situació administrativa** de les persones enquestades, una part important compta amb permisos regulars:

Un 33,8 % posseeix un permís de residència temporal i treball, i un 32,4 % ja ha adquirit la ciutadania espanyola.

No obstant això, destaca que un primer obstacle és que el 21,1 % es troba en situació administrativa irregular i que en alguns casos les persones en situació administrativa no regularitzada estan pendents de tenir cita per a poder iniciar el procediment de sol·licitud d'asil, que és almenys d'1 any d'espera; i d'altra banda, un 12,7 % és sol·licitant d'asil o protecció internacional.

Respecte a la **situació laboral**, només un terç (33,8 %) treballa a temps complet i un 9,9 % a temps parcial. Un 21,1 % manifesta treballar sense contracte, mentre que un 25,4 % es troba en desocupació. La resta s'identifica com a estudiant (8,5 %) o jubilat/a (1,4 %). Aquesta distribució evidencia una forta presència d'ocupació precària o informal, així com una taxa significativa de desocupació dins del col·lectiu migrant LGTBI+ de la nostra comunitat autònoma.

Quant a la **convivència**, el grup més nombrós resideix amb la seva parella

(33,8 %) o amb familiars (26,8 %). Una part significativa conviu amb companyes de pis (21,1 %) o viu sola (12,7 %). En menor mesura, algunes persones resideixen amb amigues (4,2 %) o en centres d'acolliment o residències (1,4 %). Aquesta distribució mostra l'existència de xarxes afectives i de suport, però també assenyala que una part considerable de les persones enquestades viu en situacions de major autonomia o aïllament.

Respecte a l'estat civil, gairebé la meitat de les persones enquestades s'identifica com a soltera (46,5 %), mentre que un 35,2 % es troba en parella. La resta dels casos es distribueix entre persones casades (11,3 %), divorciades, separades o amb parella de fet.

En relació amb el temps de residència, gairebé el 40 % de les persones enquestades porta més de cinc anys vivint a l'Estat espanyol, mentre que un 22,5 % resideix des de fa menys d'un any i un 38 % entre un i cinc anys.

Els temps d'estada a les Illes Balears són similars, amb un 31 % de persones que viuen en l'arxipèlag des de fa més de cinc anys, un 24 % amb menys d'un any de residència i la resta entre un i cinc anys. Aquesta diversitat en els temps d'arrelament permet identificar tant perfils nouvinguts com trajectòries migratòries ja consolidades.

Motius de Migració i Protecció Internacional

Pel que fa als principals motius per a migrar van ser diversos, destacant especialment el treball (39,4 %), la família (26,8 %) i la sol·licitud de protecció internacional (també 26,8 %). Altres factors assenyalats van ser el desig de millorar la qualitat de vida (14,1 %), l'amor o la parella (16,9 %) i, en menor mesura, la falta de seguretat al país d'origen (8,5 %) i la cerca de llibertat i drets LGTBI (2,8 %). Cal matisar, segons s'ha extret durant les entrevistes individuals i els grups focals que el motiu de protecció internacional (26,8 %) està estretament lligat amb la llibertat i drets LGTBI+.

L'accés i la comprensió del sistema de protecció internacional per part de les persones migrants LGTBI+ a les Illes Balears representa un dels punts crítics identificats en aquesta recerca.

Només un 5,6 % va afirmar haver accedit a aquesta informació a través d'entitats socials o un 4,2 % mitjançant serveis públics (Creu Roja o Amnistia Internacional), i un 14,1 % per xarxes de suport informals com familiars o amigues.

Entre les participants que sí que van sol·licitar protecció internacional, els motius més esmentats van ser les amenaces a la vida, la llibertat o la seguretat personal (33,3 %) i, especialment, la violència, abusos o discriminació relacionats amb la raça, religió, nacionalitat, opinions polítiques, identitat de gènere i/o orientació sexual (66,6 %).

En tots els casos registrats de persones sol·licitants que van assenyalar haver sofert violència com a motiu d'asil, aquesta estava directament relacionada amb la seva identitat de gènere i/o la seva orientació sexual.

76%
Desconeix
la Protecció
Internacional

12,7%
Ha estat sol·licitant
formal d'asil

66,6%

Soliciten asil per
persecució degut a la identitat
de gènere i/o orientació sexual

Sobre violència com a motiu de sol·licitud d'asil, el 100% dels qui van respondre afirmativament van assenyalar la identitat o orientació com a causa central.

A partir de les respostes obertes recollides en el qüestionari, s'identifiquen diverses dificultats enfrontades per persones migrants LGTBI+ en l'accés als espais d'acolliment per a sol·licitants d'asil.

Una de les barreres assenyalades és la invisibilització de la realitat LGTBI+, especialment en casos de persones que van començar el procediment d'asil sent menors d'edat, on són les famílies les que controlen el procés i decideixen no incloure l'orientació sexual

“que per ser menor d'edat en començar el procés, tot ho porten els meus pares, i no veuen necessari comentar la meua sexualitat ja que segons ells estic confosa i és una etapa.”.

També es reporta falta d'informació clara i tràmits complexos per part de les administracions implicades, la qual cosa genera desinformació, vergonya i dificultats d'integració,

“sento que les entitats governamentals i no governamentals tenen poca informació sobre el document assignat als qui sol·licitem asil i fan més complexos i difícils els tràmits, fent que això dificulti la integració social i accés a diferents serveis, fent-nos sentir vergonya en l'entorn on fem alguna sol·licitud”

d'altra banda en aquests tràmits també es presenten dificultats per a les persones trans* en relació al sexe registral i el nom

“l'únic problema és el meu canvi de nom que no m'ho fan o no m'ho volen fer.”

Algunes persones relaten haver rebut assessorament inicial que negava el seu dret a sol·licitar asil per motius LGTBI+, la qual cosa va retardar o va bloquejar el procés

“La raó és que primer vaig ser a un advocat (i no a l'associació). Era un servei de pagament i jo volia pagar-lo. Però em van dir que a Rússia ningú mata per la teua orientació sexual. Simplement no li mostris a tots que ets gai i vius tranquil·lament. No tens motius per a sol·licitar asil.”

Els espais d'acolliment a persones sol·licitants d'asil, estan conceptualitzats des d'una perspectiva cishetero normativa, per exemple: les habitacions estan separades per sexes i es conviu amb persones de la mateixa procedència. Aquests espais poden no ser els idonis per a les persones migrants

LGTBI+, que en molts casos sol·liciten asil per motiu de persecució per orientació sexual i/o d'identitat de gènere al seu país d'origen. No és d'estranyar que en aquests espais que haurien de ser entorns segurs i de protecció, s'hagin detectat comentaris discriminatoris per part d'altres persones usuàries.

| “Entre usuaris hi ha prejudicis i comentaris fora de lloc”.

També s'ha manifestat la falta de recursos bàsics respecta a ocupació, habitatge i suport emocional. La sensació de ser ignorades o rebre respostes dilatòries va ser esmentada en diverses ocasions.

En contrast, s'ha esmentat que les associacions LGTBI+, tant de les Illes Balears, com de la península en casos de persones que van iniciar les seves sol·licituds d'asil en altres territoris de l'Estat espanyol, que aquestes han acompanyat amb eficàcia la tramitació de l'asil i facilitat l'accés a drets quan s'han involucrat en el procés.

Finalment, des d'una perspectiva interseccional, s'evidencien diferències notables per Identitat de Gènere. Mentre que un 75,9% de persones cis desconeix la protecció internacional, aquest percentatge ascendeix al 87,5% entre persones trans*. També s'observa que les persones trans* accedeixen en menor mesura a aquests recursos a través d'entitats o xarxes de suport, la qual cosa apunta a la necessitat de reforçar els canals d'informació i acompanyament específics a persones trans*.

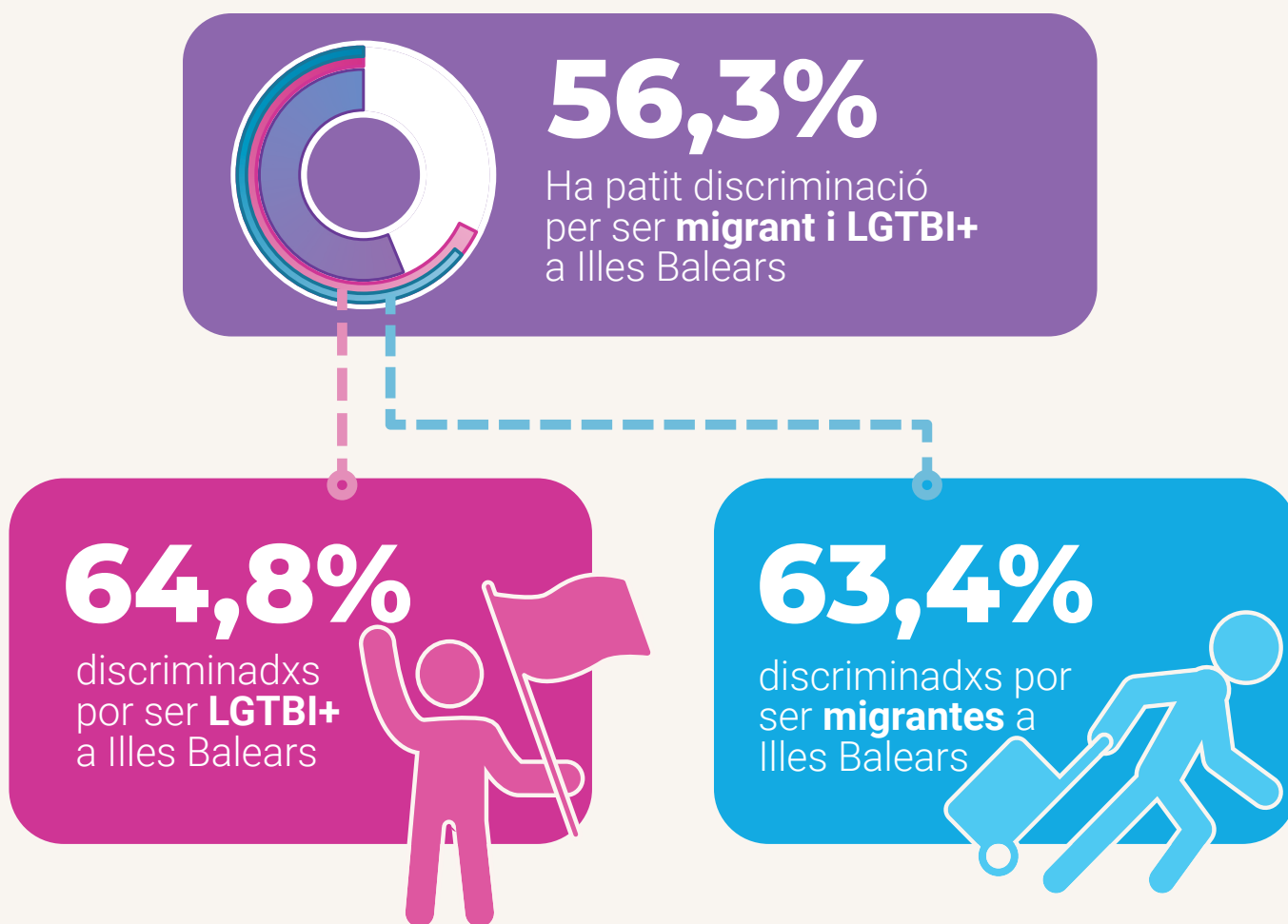
Aquestes dades subratllen la importància de generar estratègies institucionals d'accés efectiu, segur i informat als recursos d'asil, adaptades a la realitat del col·lectiu LGTBI+ migrant.

Discriminació i Barreres en l'Accés a Serveis

La discriminació estructural en la vida quotidiana és un dels indicadors en relació a les diferents barreres enfrontades per part de les persones migrants LGTBI+.

Un 64,8% de les persones manifesta haver viscut discriminació per ser migrant, i un 63,4% per la seva identitat de gènere i/o orientació sexual. En relació a aquestes dues dades, el 56,3% ha respost afirmativament en tots dos casos, és a dir, han sofert al seu torn discriminació per ser migrant i per ser LGTBI+. Aquestes vivències afecten directament la possibilitat d'accedir en igualtat de condicions a recursos, serveis i espais públics.

Una dimensió clau de l'anàlisi és la percepció de les persones migrants LGTBI+ respecte a si compten amb els mateixos drets que la resta de la població per a accedir a serveis, ajudes o recursos. En aquest sentit, un 18,3 % manifesta no estar segurx de tenir igualtat d'accés, mentre que un 14,1 % respon que no se sent en igualtat de condicions, tant per la seva condició de persona migrant com per la seva pertinença al col·lectiu.

Aquesta dada assenyalava una percepció estesa de desigualtat en el reconeixement de drets bàsics, la qual cosa pot traduir-se en una menor confiança en les institucions o en una major reticència a sol·licitar ajuda en cas de necessitat.

L'accés a drets i serveis bàsics representa un repte important per a moltes persones migrants LGTBI+ a les Illes Balears. Encara que algunes persones reporten trajectòries relativament estables, unes altres s'enfronten a obstacles significatius en l'exercici de drets fonamentals com l'accés a l'habitatge, el treball, la salut, l'educació o la participació comunitària.

A continuació, detallem les principals barreres identificades segons l'àmbit d'accés des que resideixen a les Illes Balears:

Cerca d'habitatge

- Un 32,4 % experimenta discriminació en intentar accedir a un habitatge per la seva condició migrant.
- Un 14,1 % també viu discriminació en buscar habitatge per ser LGTBI+.

Aquestes xifres reflecteixen que l'accés a un habitatge digne i segur és un dels principals punts d'exclusió, especialment quan es creuen origen migrant i identitat LGTBI+.

Àmbit laboral

- Un 28,2 % reporta discriminació laboral pel seu origen migrant.
- Un 23,9 % també indica rebre-la per la seva orientació sexual i/o identitat de gènere.

La discriminació en el treball es tradueix en precarietat, dificultat per a regularitzar la situació administrativa, i barreres per a la promoció professional.

En els contextos de cerca d'ocupació i habitatge, les barreres trobades en relació a la LGTBI-fòbia pot suposar la "volta a l'armari" forçada en moltes ocasions.

Serveis de salut

- Un 18,3 % troba obstacles en l'accés a l'atenció sanitària per ser migrant.
- Un 15,5 % ho viu per ser LGTBI+.

Aquestes xifres apunten a la necessitat de reforçar la formació del personal sanitari en diversitat i drets, així com d'eliminar barreres burocràtiques o idiomàtiques que afecten les persones migrants.

Àmbit educatiu:

- Un 15,5 % sofreix discriminació en l'àmbit educatiu per ser migrant.
- Un 8,5 % per ser LGTBI+.

Encara que és un dels àmbits menys referits, es tracta d'un espai clau en el desenvolupament de xarxes, integració i oportunitats a llarg termini.

Interaccions socials diàries:

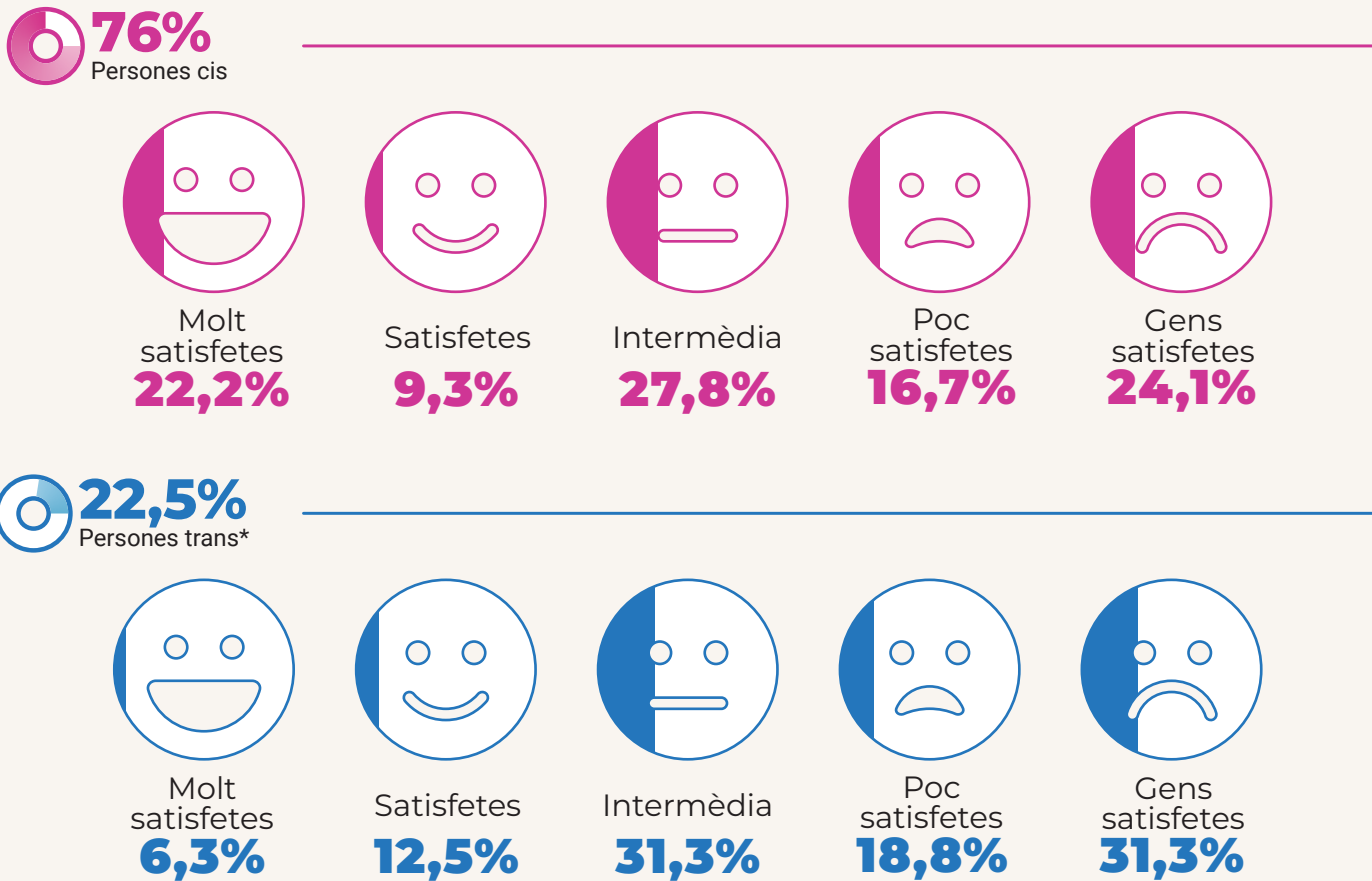
- El 43,7 % reporta viure discriminació quotidiana per ser migrant.
- Un altre 43,7 % també per ser LGTBI+.

Les microagressions en la vida diària reflecteixen una normalització de l'exclusió que incideix directament en el benestar psicosocial de les persones migrants LGTBI+.

Altres barreres específiques: *Entitats bancàries i postals:* 2,8 % (migrant)

També s’ha realitzat una valoració de satisfacció a través d’una “pregunta d’escala” en relació a l’atenció rebuda en els serveis de salut dels Illes Balears. Un terç de les persones migrants LGTBI+ aproven amb un 5 als serveis de salut dels Illes Balears. No obstant això, un 43,7% suspèn la qualitat de l’atenció rebuda. Únicament el 18,3% va manifestar estar “molt satisfeta” o “satisfeta” (9,9%).

En analitzar la satisfacció amb l’atenció sanitària diferenciada per identitat de gènere, s’observen diferències significatives entre persones cis i trans*.

Aquesta comparació mostra que les persones trans* presenten nivells més baixos de satisfacció amb l’atenció sanitària, especialment en el grup de “molt satisfetes” (6,3 % enfront del 22,2 % en persones cis) i un percentatge més elevat d’insatisfacció (“gens satisfetes” en el 31,3 %, enfront del 24,1 % en persones cis).

Aquest panorama evidencia que, la valoració de la qualitat de l’atenció dels serveis de salut és molt millorable en relació al tracte de les persones LGTBI+ migrants. En el cas de l’atenció a persones trans*, queda en evidència amb 15,9 punt menys en les respostes de “Molt satisfeta” en relació al resultat de persones cis. Al seu torn, en la valoració de “Res satisfetes” les persones trans* van valorar amb 7,2 punts més que les persones cis. Aquesta insatisfacció, sobretot en les realitats trans*, pot estar estretament lligat amb el desconeixement de drets LGTBI per part de lxs professionals sanitàries i les males pràctiques quant al tracte de la diversitat sexual i de gènere.

Aquestes dades posen en relleu que les barreres no es limiten a àmbits socials o laborals, sinó que també són presents en espais institucionals i burocràtics.

A més de les discriminacions viscudes en àmbits concrets com el laboral, educatiu o sanitari, les persones enquestades van assenyalar altres barreres addicionals de caràcter estructural que condicionen fortament la seva integració social i accés a drets essencials. La més esmentada va ser el desconeixement de drets, identificada per un 66,2 % de les persones participants, la qual cosa evidencia la falta d’informació accessible i clara sobre el marc legal, els serveis disponibles i els mecanismes de protecció.

També es van assenyalar experiències de discriminació com a barreres trobades en l’accés a serveis fonamentals motivades per la discriminació per identitat de gènere i/o orientació sexual (26,8 %); a més, en el cas de persones trans* el 62,5 % experimenta com a barrera la identitat gènere en l’accés a serveis fonamentals.

La discriminació per origen ètnic o nacionalitat ha suposat una barrera en l’accés a serveis fonamentals per al 31 % de la mostra.

Aquestes dades mostren com les barreres estructurals no sols afecten l’accés a serveis bàsics, sinó que també tenen un impacte directe en el benestar emocional, l’autonomia i les possibilitats d’arrelament en el territori d’acolliment.

Seguretat percebuda i Violències

En relació amb la percepció de seguretat per a expressar la identitat LGTBI+ en les Illes Balears, les dades mostren una situació diversa. Un 38,0 % de les persones enquestades va assenyalar sentir-se “segures” i un 22,5 % “molt segures”, la qual cosa indica que el 60,5 % experimenta un context favorable o almenys confortable per a viure obertament la seva identitat i/o orientació sexual.

No obstant això, un 25,4 % es va situar en un nivell intermedi, i un 14,1 % va manifestar sentir-se “insegur/a” o “molt insegur/a”, la qual cosa evidencia que encara persisteixen entorns que generen una percepció d'inseguretat en la nostra comunitat autònoma.

Quant a la percepció al país d'origen, les dades reflecteixen un context de major risc. Només un 18,3 % se sentia segurx o molt segurx, mentre que un 47,9 % vivia amb una alta percepció de risc en expressar la seva identitat, la qual cosa reforça la importància del desplaçament com una estratègia de supervivència o cerca de llibertat.

Aquestes dades de seguretat, en el context de les Illes Balears, difereixen dels resultats d'altres recerques realitzades per l'entitat. Aquesta diferència probablement respon a la comparació vital que cada persona migrant LGTBI+ realitza entre el país d'acolliment i les situacions de violència viscudes al seu país d'origen. Encara que en la nostra comunitat autònoma una proporció important se sent segura per a expressar obertament la seva identitat, aquesta percepció es contraposa amb l'experiència de risc que va predominar en els seus llocs d'origen. Així, aquests contrastos reflecteixen el procés i la vivència personal, que evidencia el procés migratori com a resposta a la cerca de llibertat i seguretat, així com a la necessitat d'escapar de contextos de violència i discriminació.

D'altra banda, analitzem les violències rebudes preguntant si s'havien experimentat situacions de violència durant el procés migratori i des que es resideix en les Illes Balears.

Respecte a les violències sofertes, durant el procés migratori:

- El 71,8 % no va sofrir violència física, però un 21,1 % va indicar haver-la viscut en diferents freqüències.

- En el cas de les agressions verbals, un 67,6 % sí que les va experimentar en algun grau.
- Un 28,2 % va sofrir amenaces i el mateix percentatge va reportar violència sexual durant el trajecte migratori.
- El 63,4% no es va tenir en compte el fet de ser LGTBI durant el procés migratori, i en els casos que es va tenir en compte, en el 18,3% va ser de manera negativa.

A més, un 33,8 % va declarar que la seva salut es va veure afectada per barreres o situacions viscudes durant el seu procés de migració, suposant la interrupció de diferents tractaments mèdics com els hormonals (persones trans), els retrovirals (persones amb VIH), la PrEP (reducció risc contreure VIH), així com la medicació per a tractaments psicològics i/o psiquiàtrics, o de diferents patologies com els seguiments a persones amb càncer.

Des que es resideix en les Illes Balears:

- El 21,1% ha sofert violència física i el 78,9 % no ha experimentat aquest tipus de violència.
- Les agressions verbals continuen sent comunes, amb un 40,8 % que manifesta haver-les sofert.
- Un 22,5 % ha sofert amenaces i un 17 % ha sofert violència sexual.

Aquestes dades evidencien que, encara que es percep una major seguretat a l'entorn d'acolliment en comparació amb el país d'origen, les situacions de violència, discriminació i afectació psicosocial segueixen presents i han de ser abordades des d'una perspectiva interseccional i amb enfocament de drets.

Impacte psicosocial

L'impacte del procés migratori sobre el benestar emocional i social de les persones migrants LGTBI+ va ser una dimensió explorada en profunditat en el qüestionari. Els resultats mostren com les experiències de desplaçament, discriminació i adaptació en el nou entorn generen efectes significatius tant a nivell psicològic com en les relacions socials.

En relació amb la salut emocional, un 50,7 % de les persones participants manifesten haver experimentat nivells més alts d'estrès des que van migrar. Un

38% indica haver-ho sentit ocasionalment, sent tan sols un 11,3% les persones que assenyalen que no han experimentat més estrès que abans.

Quant a l'accés a suport emocional o psicològic, un 38% declara haver-ho buscat des de la seva arribada a les Illes Balears, mentre que un 11,3% no ho ha fet però ho consideraria. D'altra banda, un 50,7% va indicar que no ho necessita o no ha tingut aquesta intenció, la qual cosa podria reflectir d'una banda, nivells de resiliència i d'altra banda, que el fet de viure en mode supervivència en moltes ocasions no permet detectar les pròpies necessitats, suposant una barrera en relació a l'accés o la cerca d'atenció psicològica.

En l'àmbit relacional, un 70,4% expressa haver tingut dificultats per a establir noves relacions socials des que va migrar, enfront d'un 29,6% que no identifica aquest tipus d'obstacles. Aquesta xifra reflecteix un alt grau d'aïllament o dificultats d'integració social, que podrien estar vinculades a factors com l'idioma, el racisme, la LGTBI-fòbia o la falta d'espais segurs.

Polítiques públiques i Xarxes de suport

Existeix una percepció limitada respecte a les polítiques públiques dirigides a protegir i promoure els drets de les persones migrants LGTBI+ a les Illes Balears.

En relació amb el nivell de coneixement sobre la legislació i polítiques públiques, els resultats obtinguts revelen que el 80,2% coneix molt poc o res sobre les lleis i polítiques públiques. En comparació, el 9,8% es va situar en un nivell intermedi de coneixement, i un altre 9,8% va indicar conèixer les lleis en grau més alt. Quant a la seva efectivitat, un 25,3% mostra desacord en quant a que les lleis protegeixin adequadament el col·lectiu, i només un 2,8% manifesta total acord. A més, quant a la satisfacció en relació a les Polítiques Públiques existents, el 42,3% es situa en un nivell intermedi de satisfacció. Mentre un 21,1% va indicar estar insatisfeta i un altre 21,1% va manifestar estar satisfeta. A més, un 9,9% es va declarar totalment insatisfeta, mentre que només un 5,6% va expressar estar totalment satisfeta.

Aquestes xifres es veuen reforçades per les respostes obertes, on s'evidencia una gran manca d'informació i difusió sobre els drets existents. Frases com "no estic informada", "ni sabia que existien" o "la manera en la qual es difon la informació no és suficient" reflecteixen una desconexió entre l'existència formal de polítiques públiques i el seu abast real en la vida quotidiana. Diverses persones van assenyalat que la informació només circula "de boca a boca" o en cercles molt concrets del col·lectiu. A més, se subratlla que aquestes polítiques estan centrades en Palma, deixant als municipis de la part forana de l'illa en una situació de major desprotecció.

Quant a les xarxes de suport, predominen les de tipus personal: el 66,2% compta amb amistats i el 52,1% amb familiars, el 18,3% esmenta el suport d'entitats LGTBI, i a penes un 4,2% indica comptar amb suport d'organitzacions per a persones migrants, sent una diferència de 14,1 punts entre el suport brindat per tots dos tipus d'organitzacions. A més, el 16,9% declara no comptar amb cap xarxa de suport.

Entrevistes Anàlisi Qualitatiu

S'han realitzat un total de 18 entrevistes individuals. Els perfils de les persones entrevistades han estat els següents:

Quant a Identitat de Gènere: 5 homes cisgènere, 2 homes trans*, 2 persones no binàries, 5 dones cis i 4 dones trans*.

Quant a Orientació Sexual: 4 persones bisexuals, 5 persones gai, 5 persones heterossexuals, i 4 persones lesbianes.

Lloc de residència: 14 persones Mallorca, 3 persones Eivissa, 1 persona Menorca.

País d'origen: l'Argentina 2, Colòmbia 4, l'Equador 1, Guatemala 1, Mèxic 1, Nicaragua 1, el Perú 2, el Regne Unit 1, Rússia 1, Turquia 1, Ucraïna 1, Veneçuela 2.

L'anàlisi qualitativa de les entrevistes individuals va organitzar d'acord a les diferents temàtiques que s'han explorat en profunditat, tractant de remarcar similituds així com la diversitat en les experiències depenent dels diferents contextos socials:

Experiència LGTBI+ en el país d'origen

Les experiències com a persona LGTBI al país d'origen en la major part de les entrevistes han suposat experimentar diferents tipus violències, dificultats d'accés a recursos o no poder visibilitzar-se (estar dins de l'armari) en moltes ocasions, suposant el rebuig social, familiar, laboral, a més de l'assetjament i les agressions físiques i verbals.

Si bé trobem alguns contextos més favorables com les viscudes per persones originàries del Regne Unit o de l'Argentina, en la majoria de casos s'han experimentat situacions de discriminació per ser LGTBI+.

Una de les situacions que s'ha detectat és la **falta d'acceptació** per part de les pròpies **famílies**, on sortir de l'armari ha portat a vegades al rebuig:

- | "Quan em vaig obrir a la meva família jo em vaig obrir com a noi homosexual, però realment també per això va ser que jo em vaig obrir com a homosexual, perquè el primer que em van dir els meus pares és que t'acceptem sent gai, però no t'acceptem que siguis trans i que surtis amb cosetes així rares o que et vegis molt... Marieta, com ho diuen allà."
- | "si bé... encara no he dit als meus pares que... la meva sexualitat."
- | "Òbviament, això no és acceptat pels meus pares ni per la meva germana."

En els **contextos laborals** s'ha experimentat també discriminació per ser LGTBI, suposant estar en l'armari en molts casos per a poder accedir a un lloc de feina.

- | "Originalment al principi en el treball si és veritat que hi havia alguns llocs on no podia comentar per exemple que era trans... jo havia de... Ser... Eh... Una dona."
- | "A Guatemala perquè no era tan bona perquè em costava molt trobar treball, perquè pel meu perfil que maneig, cabell curt i perquè la meva vestimenta no és tan femenina..." "No tots em contractaven i perquè si em contractaven perquè també hi havia així com que, 'ets noi o ets noia?'"

Un altre factor notori és el rebuig per part de la societat, en contextos marcats pels concepte de família tradicional i el rebuig del que es surt de lo normatiu, acompanyat de la falta de protecció ni legislació en matèria LGTBI+, així com la patologització LGTBI com succeeix al Perú:

- | "Al Perú, com a persona LGTB, no tens cap dret a res. Actualment, pertànyer a la comunitat és considerat pel mateix Estat com una malaltia mental." "No et donen informació ni en el centre de salut... Una psicòloga del centre de salut em va dir que havia de recórrer a la religió per a canviar la meva manera de pensar."

Això suposa que ser LGTBI en aquests contextos és exposar-se a sofrir diferents tipus de violències, com s'exposa a continuació:

- | "No està bé vist que dues noies surtin de la mà, et poden enllegar d'un establiment."
- | "Després al carrer vaig tenir una agressió física. Un motoritzat amb un caragol oxidat me'l va clavar al peu." "Des d'aquí, més mai vaig sortir vestida de noia."
- | "L'experiència de... A Sud-amèrica de ser una persona LGTBI 100% oberta és una mica discriminatori perquè la gent no accepta els teus ideals... l'he sofert al carrer, la vaig sofrir per part de la meva família, perquè jo em vaig destapar quan ho vaig sentir."
- | "La meva vida corria perill moltes vegades perquè la gent és molt pesada, no es respecta la llibertat d'expressió."
- | "No faran res. I perquè la llei perquè en diversos països és corrupta, però al meu país és molt més." - Colòmbia

A més, aquestes violències es comencen a experimentar des de la infància:

- | "No gaire agradable, des de sempre amb... Bullying. Des que estava en el col·legi, pràcticament fins que em vaig venir. [...] Tenia per allà en el barri, un pelat com que em tenia la ràbia, i perquè a vegades quan em veia sí que em deia coses, fins i tot em colpejava."
- | "Discriminen molt fins per com un parla, com un s'expressa, i ho van tractant malament, li van dient 'marieta', 'hijueputa', 'mal parit'... Des del col·legi ja era així."
- | "Molt difícil, perquè hi ha molta discriminació. Més d'on jo vinc, que és un municipi amb zona vermella, molta guerrilla, molt de conflicte armat"

Tots aquests extractes ens mostren la realitat d'uns contextos socials marcats per un clima d'hostilitat, en major o menor mesura, on no es pot ser LGTBI lliurement i on si ets visible, en moltes ocasions suposa un alt risc d'exposició a violències físiques, verbals i al rebuig en totes les esferes de la vida quotidiana.

Motius de la migració

Sobre la base dels extractes dels relats del punt anterior, no és gens sorprenent que el factor LGTBI+ hagi estat el motivant per a la migració en alguns casos, i en uns altres hagi estat un factor a tenir en compte que, encara que no hagi estat el motiu principal, també ha contribuït a iniciar el procés migratori:

Millorar les condicions econòmiques i laborals

"La situació econòmica a l'Argentina no és aquí molt bona. [...] Des dels 14 anys fins que em vaig venir a Espanya mai vaig tenir un treball en blanc."

"La crisi migratòria del meu país, la situació socioeconòmica, sociolaboral, és un desastre. [...] A més, l'accés a la salut és impossible."

"La situació a Colòmbia és molt difícil. Per a sostenir-se i sostenir a la família és molt dur. Tinc una mare i un germà discapacitat."

"Em vaig veure obligat a sortir del país per a buscar millors oportunitats."

Cerca de llibertat i drets civils

"Perquè la llibertat, crec jo... A Espanya diuen que et pots casar, pots tenir fills, però perquè... Això espero, no?"

"Jo acabo de tenir una ruptura d'una relació llarga... Em van dir: 'Llest, t'ajudarem, et vens... aquí a... a estudiar.'"

Reconstrucció personal, nous començaments i canvi vital

"No sé, necessitava un canvi. Que volia un canvi vital. Havia viatjat bastant i volia experimentar el que era viure en un altre país."

"La meva idea era canviar de vida totalment. [...] Volia començar una vida completament des de zero."

Motius vinculats a la identitat, drets i salut integral LGBTI

"Em va agradar això que aquí les lleis sí que t'emparen una mica i tenim més... això de les operacions... I també estava buscant un lloc on pogués viure la meva identitat sense por i amb drets que em protegissin."

"La meva major motivació va ser sortir de Colòmbia per a poder començar la meva transició. [...] Des que vaig tocar l'aeroport vaig començar a ser lliure, em vaig sentir respectada i no jutjada."

"Jo no estava fora del clòset i era incòmode haver d'ocultar-me. [...] A més, va haver-hi problemes familiars i quedar-se al Perú no era segur ni per a mi ni per a la meva mare."

Factors de violència, inseguretat i persecució

"Emm... es va començar la guerra." - Ucraïna

"Els feminicidis i assassinats de transsexuals s'han mort massa. Jo era valent abans, després tinc por [...] Per això soc aquí." - Turquia

Experiència durant el procés migratori (trasllat al país d'acolliment)

Les experiències durant el trasllat han estat diverses, en alguns casos no s'han experimentat grans dificultats, ja sigui per disposar de visat o residència per a estudis o voluntariats. No obstant això, en altres casos trobem l'estrès provocat per la sortida sobtada o fugida del país d'origen, així com diferents tipus de discriminacions en els tractes per part del personal d'aeroport, que s'exposen a continuació:

Fugida d'Ucraïna perquè va començar la guerra:

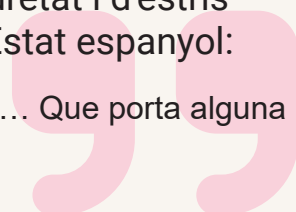
"Eeh... molt estressant perquè emm... a Ucraïna hi havia un munt de cotxes en les carreteres. [...] Hi havia un pànic total. [...] Vam haver d'esperar moltes hores per a venir a Polònia. [...] decidim venir a Espanya, aquí a Mallorca, perquè la meva mare té una amiga aquí i ella ens va convidar."

La falta d'informació sobre iniciar el procés migratori a Espanya, provocant una situació de xoc i els efectes que provoca deixar enrere la teva vida i la teva xarxa de suport (familiars, amiguxs):

"Mmm... Bueno, en un primer moment em va agarrar una mica de xoc, és a dir, per dir-ho així, perquè diguem que... El viatge va ser com... No se'm va avisar amb tant de temps a mi almenys. [...] Però encara així hi ha coses que... Et deixen una mica aquí marcat perquè saps que no veuràs a la teva família per algun temps... Als teus amics... Però bo, almenys hi ha la tecnologia i per el... Pel mòbil em comunico amb ells encara."

A països com Colòmbia, ja sigui com a punt d'origen o passant amb escala de vol, es produeixen situacions violentes en relació als controls de seguretat i d'estrís personals, així com les possibles dificultats de poder accedir a l'Estat espanyol:

"perquè tot el que viatja de Colòmbia per a aquí pensa que... Que ve... Que porta alguna cosa. [...] Em van tractar fatal, fatal."

| "Si veien alguna cosa, a Espanya no ens deixaven entrar."

| "a Colòmbia fiquen molta por dient que no deixen entrar a moltes persones."

En aquesta ocasió es combina el donar per fet que es pot portar alguna substància il·legal en l'equipatge, amb un tracte discriminatori en relació a no coincidir l'aspecte físic i la identitat, amb el passaport:

| "[...] és que com jo encara no he fet canvi d'identitat ni de nom ni de res, en el meu passaport apareix el meu nom en femení. [...] "l'agent em va mirar de dalt a baix i em va dir: 'Fes-te a un costat que el meu company et fa una requisa'."

| "Em van treure tot de la maleta [...] em va fer una petita entrevista: 'Per a on va?, Què fa?'"

Situació Administrativa i Protecció Internacional

Trobem diverses situacions en relació a la situació administrativa de les persones migrants LGTBI+ entrevistades, trobem algunes persones que van poder arribar a l'Estat espanyol a través de visats, voluntariat o permisos per a realitzar estudis. No obstant això, aquests casos són puntuals en relació a la resta de persones que estan en situació irregular, ja sigui perquè són nouvingudes, així com per les dificultats presentades a l'hora d'iniciar el procés de sol·licitud d'asil i/o estar esperant que es compleixin els 3 anys de residència permanent en l'Estat espanyol per a iniciar la sol·licitud d'arrelament.

Quant a les dificultats que s'experimenten en relació al procés de sol·licitud d'asil, es destaca principalment el temps que es triga a realitzar tot el procediment, sent almenys 1 any per a aconseguir la cita amb la policia que permet enviar la carta sol·licitant asil i que s'iniciï el procediment; i sent d'almenys 2 anys el temps d'espera per a rebre una resposta. Tot això sense tenir unes garanties que la resposta a la sol·licitud sigui favorable i les dificultats presentades en relació a poder demostrar el motiu de persecució als països d'origen, on els propis contextos impedeixen la realització de denúncies a la policia o el fet de no poder demostrar les agressions verbals, o fonamentar-les des de la LGTBI-fòbia.

| Estic esperant complir els dos anys per a treure l'arrelament.

| Estic... Irregular. Empadronada, però irregular.

| Estic irregular, l'única cosa que tinc és el meu número del NIE, que va ser el que vaig aconseguir tenir ara. [...] Em van prendre petjades i vaig redactar la meua carta de sol·licitant d'asil. Ara estic en espera.

| "Cap [...] estic aconseguint diners per a poder sostenir-me en una habitació." "[...] Porto vuit mesos aquí, ja vaig dir que no sol·licitaré cita, i esperaré més aviat al fet que se'm compleixi el temps per a fer això de l'arrelament social.

| Bé, ho vaig buscar en internet, ho vaig llegir de... Però no... No vaig poder fer cites, res, no hi havia espai en la policia, res, i no em vaig poder advocar amb ningú, llavors ho vaig deixar així. Vaig dir, esperaré el temps millor i tal vegada em donen papers aquí en buscar asil o alguna cosa així doncs...

| Sé que per al meu país com a veneçolana, ehh... Puc tenir un asil polític, més no obstant això, no el vaig fer. Vaig demanar una cita, però la cita va sortir malament... Est... Vaig tractar de conversar amb el funcionari que em va atendre en la policia de Balears, i va ser molt borde.

| "Fa cinc anys, jo volia fer political asylum també. Però quan jo parlant amb un advocat, perquè jo no sabia que jo podia fer això sense diners, jo volia pagar per això. Jo trobava a un advocat i ell em diu que: 'No, no, tu no pots perquè què passa a Rússia? No passa res. Vius tancat i no passa res. [...] Jo vaig perdre dos anys amb aquesta situació. Jo puc fer nacionalitat perquè jo vull fer nacionalitat. Jo haig d'esperar dos anys més ara perquè jo vull fer nacionalitat per a trobar treball en... Més interessant per a mi i perquè jo vaig perdre aquest temps, entens?"

| Bé, el procés no ha estat molt bo que diguem. [...] Vaig pensar que duraria una mica menys, però veig que ja s'està fent molt llarg. [...] Un any per a esperar una cita en la policia, només per a obtenir una carta blanca i un número de NIE. [...] Ara haig d'esperar sis mesos més per al permís de treball.

| No he fet una sol·licitud d'asil perquè crec que haig de venir d'una zona complicada... amb guerra... o una cosa similar. [...] Llavors vaig dir: 'No, perquè estic per estudis. No crec que em vagin a donar asil'."

| "Vaig intentar buscar cita per a l'asil, però no em va sortir mai. Fins i tot vaig buscar una gestora, però em van dir que està molt difícil."

Experiència en les Illes Balears

Acollida

L'arribada a l'Estat espanyol i les Illes Balears, en la majoria de casos han estat amb la recepció per part d'amistats, parelles o familiars.

| M'estava esperant una amiga amb el seu marit i m'estava en una habitació. Vaig arribar a un... A un departament, una habitació.

| Teníem un familiar aquí, una... La meva tia...

No obstant això, pel que fa a l'acolliment i el suport per part d'entitats i organitzacions, es troben una vegada han transcorregut uns mesos des de l'arribada i en moltes ocasions amb la dificultat en relació a la cerca d'informació, sense saber on anar a sol·licitar ajuda o sent asesoradxs per persones de confiança.

| Vaig rebre suport de Creu Roja i Ben Amics. [...] També de Serveis Socials i Monti-sión, que em van ajudar amb alimentació.

| No. No, no. Ho vaig fer tot pel meu compte amb la meva parella.

| No, cap. Cap. No, no sabia cap associació, res. Vaig intentar buscar, però no, gairebé no vaig trobar informació.

| Acudim en aquell moment a Creu Roja. Yyy també aquest... Bé, amb ells rebem bastant informació sobre la protecció internacional, després també recollida de queviures en aquell moment."

| "Al principi no, però després, diria que fa un mes o dos emm... van començar a organitzar ajuda alimentària i... ajuda monetària. [...] Ajuda alimentària eren...emm hi havia dues organitzacions, una no em recordo i l'altra és Estimar Ucraïna."

| "[...] Vaig trobar a Ben Amics. [...] Des de llavors he estat amb vostès." "[...] El IMAS m'ha ajudat per part de l'estudi també." Per part del IMAS m'ha ajudat amb el mercat [...] i amb la targeta per a anar al gimnàs." "Per part de la Creu Roja realment no vaig rebre cap suport."

Discriminacions (LGTBI-fòbia i Xenofòbia)

Pel que fa a la discriminació, es veuen com es combinen i fluctuen les múltiples discriminacions, tant per la condició de migrant com per ser LGTBI+. No obstant això, en els discursos de les persones entrevistades, s'identifica una normalització de la violència, tenint en compte la comparativa amb les vivències experimentades al país d'origen, que suposen un alt risc per a la vida i són molt més extremes.

Potser per aquest motiu, encara que la majoria de persones han manifestat haver sofert algun tipus de discriminació, en alguns casos aquestes experiències s'han manifestat des de la minimització de la violència i/o discriminació experimentada, com una situació "puntual".

També identifiquem altres violències, com la presumpció de ser un persona cis i/o heterosexual, o fins i tot experiències més perilloses com l'assetjament o l'abús a través de l'ús d'estupefaents de manera involuntària.

| Sí, bé, de totes dues parts, però... Per in... Per immigració el mateix, que no tinc papers, que... Que no trobaré treball ràpid... Que, doncs... Que faig aquí o coses així. I pel mateix, per ser LGTB, sempre així com que em miren i és com que: "I el teu nuvi? Tens el teu nuvi? Com està? Et casaràs? Tens nuvi?".

| Només el policia borde que em... Em va tractar molt malament. (en referència a un policia d'estrangeria que li va atendre).

| Racisme casual, que és una cosa tan integrada en la societat aquí. [...] Però ho diu com: "Jaja, que graciós." No té gens de gràcia.

| En el marítim, un home em va donar una cervesa amb alguna cosa en ella, em va drogar i no recordo què va passar. [...] També he rebut escopinyades i comentaris despectius al carrer.

| Per ser LGTBI, una vegada al carrer una senyora va mostrar fàstic quan una amiga em va abraçar. [...] En el bus, un home em va veure amb una polsera de la bandera LGTBI i em va dir "lesbiana" i "il·legal".

"A vegades, com per part d'alguns conductors de... d'autobús, com que un timbra i no... no paren."

"Una vegada en el bus un tipus si em va agafar del coll es va baixar i 'Mira el que et tinc'. I jo com 'Allunyi's, allunyi's'... en veure al tipus caminant, el policia va comentar: 'No, no t'està assetjant, no ho veiem per aquí... no, veu més aviat per a la teva casa colombianito'."

"però la persona no sabia que jo parlava espanyol i em va dir una paraula que comença amb M."

Accés a Serveis a les Illes Balears

Serveis de Salut i Suport Psicològic

Quant a l'experiència sobre la qualitat d'atenció per part dels serveis de salut, trobem opinions en pols oposats, algunes experiències han estat molt positives, sobretot en casos on l'accés al servei públic de salut al país d'origen era precari i de mala qualitat. Però també trobem testimoniatges que valoren els llargs temps d'espera, la LGTBI-fòbia a través de l'impediment a l'accés de tractament PreP o donant per fet la cis/heterosexualitat. També es detecten barreres a l'hora d'accedir al sistema de salut públic per no disposar de targeta sanitària.

Pel que fa a la salut mental, s'ha coincidit en gairebé tots els testimoniatges respecte a la dificultat d'accés a l'atenció psicològica pública o la continuació amb tractaments per a la salut mental. En els casos que s'ha accedit a l'atenció psicològica, ha estat en la majoria de casos a través de Ben Amics i en pocs casos per altres entitats com Creu Roja o la AECC (Associació Espanyola Contra el Càncer). A més es valora que l'atenció psicològica privada és poc accessible a nivell econòmic.

Sí que sento que hi ha pocs professionals per a la quantitat de demanda de persones. I sobretot en el que és sistema eeh... Unitat de salut mental. [...] Vaig estar de gener a octubre esperant que em donessin torn res més. I tot aquest període de gener a octubre per a mi va ser terrible (riu). Va ser un infern. Ara estic bastant millor i ja fa un any que estic fent tractament en... Amb el sistema públic d'aquí. Però de tota manera sempre les consultes són molt espaiades i a vegades acabo anant a una guàrdia d'urgències si no... Si no tinc assistència abans.

No, no he pogut accedir a cap. Bé, sí que em vaig empadronar, però no, encara no he tramitat la targeta de salut i... Atenció psicològica, si no, he rebut zero i res.

Home, a vegades hi ha hagut algun obstacle, algun metge que no... No tenia gens d'interès, però després va canviar de metge, coses així. Però bo, el típic.

Al principi m'ha anat súper bé. El que més m'incomodava era el nom. [...]

Des dels 13 anys porto un tractament psiquiàtric i psicològic, però aquí no em donen atenció. [...] He anat tres vegades a Urgències perquè tinc insomni i passo dies sense dormir. [...] Em diuen que parli amb la meva doctora, però ella diu que no hi ha cites. [...] Porto gairebé dos anys esperant una cita de psicologia i psiquiatria. [...] He hagut d'augmentar la dosi de les meves pastilles pel meu compte perquè ja no em fan efecte.

"No ho sé res, perquè no puc usar. Busco en línia en ajuntament i un altre cosa, però no encontr... trobar millor. Per exemple, necessito vacuna contra el VPH, però jo no buscant millor informació. Per això no puc. I també la meua salut mental no és bona. Necessito un psiquiatra per a medicina, perquè no puc comprar una farmàcia. Però, no buscant. Només jo buscar en hospital d'universitat, però necessito DNI. No tinc, per això no... usar."

No he sentit suport psicològic, és com... Fa poc tenia pneumònia o principis de pneumònia, vaig ser al metge i em van dir: 'Fes bafs, fes bafs.' [...] Quan vaig arribar, el primer que vaig fer sí que va ser empadronar-me, treure targeta sanitària [...] Jo vinc del meu país amb un tractament Prep. Vull saber com es continua amb aquest tractament o quines opcions hi ha aquí, no sé perquè... Què? Què és això? [...] Jo vaig dir: 'Doctor, tractament pre exposició contra el virus del VIH.' [...] Aquí no es maneja res d'això."

"L'atenció psicològica ha estat per Ben Amics. M'ha ajudat a millorar aspectes de la meua vida i a madurar uns altres també."

Accés a l'habitatge

En l'accés a l'habitatge, gairebé totes les experiències mostren dificultat, per diferents factors, però en la majoria de casos s'identifica la dificultat en els requisits per a llogar, ja que per la situació irregular, que a la seva vegada implica en molts casos no disposar d'un contracte de treball, fa pràcticament impossible l'accés a l'habitatge de manera autònoma. S'aconsegueixen lloguers a preus desorbitats en habitacions i en la major part de casos a través de persones conegudes. En els casos que no s'han mostrat tantes dificultats, és pel fet que familiars i/o parelles ja porten un temps més prolongat en les Illes Balears i han pogut ser els qui han acollit a les persones migrants LGTBI entrevistades.

Impossible llogar sola. [...] Els preus són molt elevats. [...] Vaig decidir quedar-me amb la meva família perquè tenen un pis amb espai per a tots.

Ha estat complicat. [...] He hagut de moure'm d'habitació en habitació. [...] No puc llogar pis perquè demanen contracte de treball i molts requisits.

Al principi vaig viure a casa d'un oncle, però va haver-hi problemes i vaig haver d'anar-me a Àvila. [...] Aconseguir un pis o habitació és complicat si no tens documents regularitzats ni treball estable. [...] Ara visc en una habitació amb la meva mare a Lluçmajor, gràcies a contactes.

"Tant complicat perquè vivim set en una casa.

Realment és complicat [...] bastant els diners que es demana."

"On estic vivint no és digne de viure. Molt de fred, molta humitat, no té ventilació."

Difícil, molt difícil la veritat. Perquè eeh... Hi ha gent, bo, hem topat gent que sí que ens rep sent dues i a vegades no rep ni només una persona o fins i tot posa moltes condicions o perquè és una habitació, et demanen massa el preu i tot això és difícil.

"El 26 em toca desocupar i encara no tinc per a on anar-me."

Accés laboral

En el relacionat amb l'accés laboral, en alguns casos es van millorar les oportunitats en comparació amb la situació laboral del país d'origen. No obstant això, en la majoria de persones entrevistades la situació irregular ha dificultat l'accés a l'ocupació, i les oportunitats laborals trobades es veuen marcades per l'explotació laboral, la falta de drets i la mala remuneració, entre altres.

Emmm... No, crec que va millorar significativament en l'àmbit laboral. [...] I ara... Res, ara soc autònom.

Perquè treball, des que vaig venir estic treballant. Bé, treball d'interna i perquè m'han tractat bé i perquè... M'ha anat bé, gràcies a Déu.

Bé, sempre he treballat en l'àrea de neteja. [...] Amb la por: "No, que no et donaran el treball"; "No perquè sense papers no aconseguiràs res."

Vaig treballar en negre en un restaurant i en un forn. [...] Mai vaig tenir problemes de tracte per ser trans, sempre em van preguntar com volia ser tractada. [...] Però em van acomiadar i ara no tinc feina.

Primer vaig treballar en negre en un restaurant japonès, amb explotació i sense descans. [...] També vaig haver de recórrer a la prostitució per falta d'ingressos. [...] Ara amb documents en regla, tinc més opcions laborals.

No tinc papers en regla, la qual cosa ho complica més. [...] Els treballs que trobava paguen molt poc per moltes hores. [...] Em van oferir treballar interna sense hores de descans ni sortida, la qual cosa no em convenia perquè necessito moure els meus papers i accedir a salut.

Llavors en gairebé tots els treballs que he tingut ha estat que tots els meus companys em deleguen la feina de casa, jo fent-les, llest, em canso, em cremo i haig d'acabar deixant-ho de costat."

Accés a Serveis específics en l'atenció a persones migrants

En la majoria de relats exposats en les entrevistes, l'atenció per part de serveis destinats a població migrant s'han donat de manera puntual. Es mostren alguns extractes de Serveis que s'han esmentat, ja que en una part important dels relats l'atenció específica per serveis destinats a la població migrants han estat inexistents. Aquest fet pot ser un indicador de les barreres en l'accés a la informació que dificulta al seu torn, arribar als serveis específics d'atenció a població migrant.

- | Vaig ser a l'OFIM i em van derivar a Ben Amics. [...] També vaig ser a Càritas de Palma, però no em van ajudar molt. [...] A Càritas d'Inca van aconseguir treball per a la meva mare.
- | Bé, no sé del tot segur, però bé, Càritas també ens va ajudar amb el tema de queviures.
- | Creu Roja i Metges del Món.
- | Ara tinc una cita amb l'OFIM, però de la resta tot el tema d'homologació de... de títol de batxillerat, o ESO l'he fet pel meu compte perquè ningú m'ha dit res."
- | "IMAS m'ha ajudat amb la targeta per a anar al gimnàs, mercat i altres suports."
- | "La Creu Roja no em va ajudar."

Impacte Psicosocial del Procés Migratori

En la majoria de casos, el procés migratori ha suposat unes conseqüències a nivell emocional. Alguns factors que es detecten són: l'adaptació al país d'acolliment (cultura, idioma - Encara que sigui el mateix idioma, ús de diferents paraules, expressions, accent- , absència de la xarxa de suport del país d'origen (amistats, família...) i la dificultat de generar una xarxa de suport al país d'acolliment, la solitud, el canvi de clima, la incertesa generada per la cerca de treball, habitatge, regularitzar la situació administrativa, etc. Entre altres.

- | Aquí molt malament. És a dir, a nivell eeh... Migratori jo sento que vaig tenir un retrocés psicològic molt fort, et diria.
- | Aquí molt malament. És a dir, a nivell eeh... Migratori jo sento que vaig tenir un retrocés psicològic molt fort, et diria.
- | Estar lluny del que tu coneixes, i més, saps? Amb 40 anys que em vaig venir. El canvi de cultura, de costums, de la teva gent, de la teva família. Tota la vida vaig viure en la mateixa casa. [...] Però sí, si ho he sofert.
- | Bé, a l'inici és dur perquè et sents una miqueta sol i... A veure, estic amb els meus pares, però encara així... És distint perquè també vols estar amb persones de la teva edat.
- | Ha afectat perquè he caigut en baixades, he estat un mes en depressió, sense menjar, sense sortir del llit. [...] Em frustrava molt no aconseguir treball. [...] La meva família em pressionava perquè era una càrrega econòmica per a ells. [...] També vaig sofrir atacs d'ansietat constants.
- | Migrar és una experiència molt forta, com tornar a néixer sense pares. [...] Vaig passar fam per primera vegada en la meva vida. [...] L'impacte psicològic és gran pel canvi de clima, l'adaptació i la solitud. [...]
- | La migració ha augmentat la meva ansietat perquè estic lluny de la meva família i amics, en un país nou, sense poder estudiar ni treballar. [...] Em sento estancada, sense poder avançar.

05

Grups focals

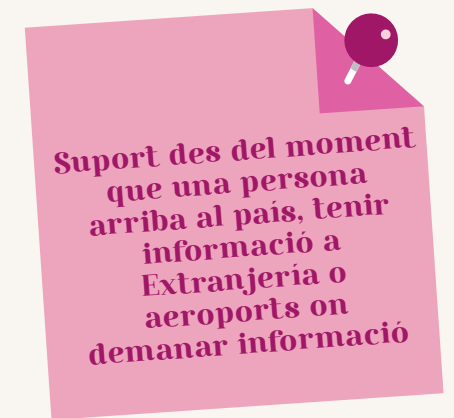
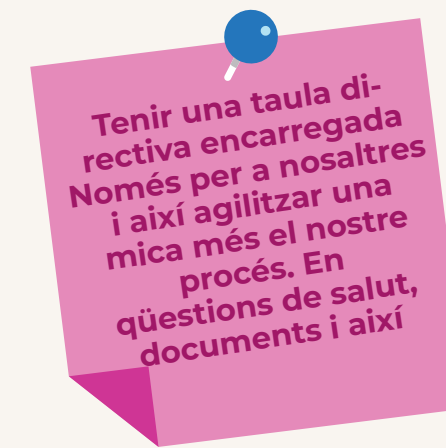
Anàlisi Qualitatiu

Aquesta anàlisi qualitativa es fonamenta en l'exploració de les experiències i percepcions de les persones migrants LGTBI+, a través de 2 grups focals, un grup focal de 3 participants i un altre grup focal de 6 participants. La metodologia utilitzada permet identificar i aprofundir en diverses dimensions que configuren les barreres i estratègies en el procés d'integració en l'acolliment en les Illes Balears. Els temes abordats en aquesta fase s'agrupen en quatre grans blocs, cadascun d'ells reflectint aspectes de dificultat, barreres, així com de solucions i resiliència del col·lectiu migrant LGTBI+:

Homologació i Estratègies per a la regularització

S'analitzen les dificultats relacionades amb l'homologació d'estudis, els processos d'asil prolongats i l'alternativa a través de la sol·licitud d'arrelament per la dificultat en els procediments d'asil, els quals generen incertesa i condicionen l'accés a drets fonamentals i a la inserció laboral.

Aquests processos, combinats amb la situació administrativa irregular i les limitacions en el reconeixement de la identitat (especialment, en el cas de persones trans), configuren un escenari de doble barrera que repercuteix en totes les àrees de la vida.

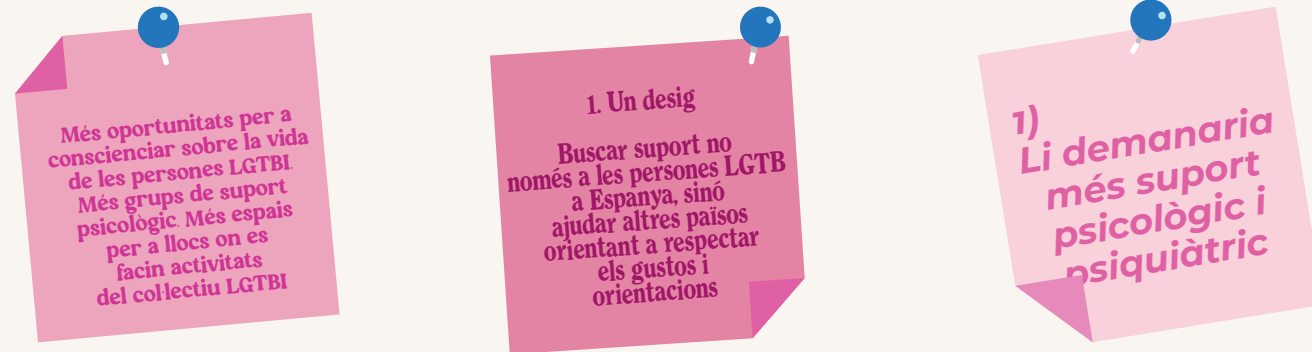
Homologació d'Estudis

Les participants indiquen dificultats per a aconseguir l'homologació dels seus estudis obtinguts als seus països d'origen. Aquest procés, essencial per a la inserció en el mercat laboral, es presenta com una barrera important en relació a diferents aspectes:

- **Accés a l'Ocupació:** La impossibilitat o demora en el reconeixement dels seus títols acadèmics afecta directament a les seves oportunitats laborals, ja que la falta de disposició dels títols acadèmics impedeix, en molts casos, l'accés a treballs amb millors condicions. Això s'agreuja en els casos d'estar en una situació administrativa irregular, on no comptar amb una regularització completa limita l'accés a ocupacions amb contracte i fora de l'economia submergida, suposant en molts casos aquest tipus de treballs estar exposades a situacions d'explotació laboral.
- **Sol·licitants d'asil:** En els casos de persones sol·licitants d'asil, es complica encara més la situació, ja que no poden retornar al seu país d'origen per a gestionar o recondicar les seves titulacions. Algunes vegades se'ls exigeix que viatgin per a obtenir els seus documents, la qual cosa resulta inviable o riscos.
- **Costos i Processos Externs:** Algunes persones es veuen en la necessitat de recórrer a empreses especialitzades que faciliten el procés d'homologació, la qual cosa implica una despesa addicional elevada. A més, en algunes ocasions les titulacions han de ser traduïdes, representant un esforç econòmic i logístic addicional. Aquests processos poden estendre's en el temps, arribant a demorar anys.
- **Dades Demogràfiques i Educatives de la Població:** Cal esmentar, que el 85,9 % de les persones enquestades, compten amb estudis de batxillerat, FP o formació universitària, la qual cosa aquestes barreres són generalitzades en una àmplia part de la població migrant LGTBI+ que s'ha estudiat en aquesta recerca. Aquest fet reforça la importància de comptar amb procediments més àgils quant a l'homologació per a facilitar l'accés al mercat laboral de les persones migrants LGTBI+ de la nostra comunitat.

Sol·licitud d'asil i regularització de la situació administrativa

S'ha detectat molta frustració i incertesa en les persones sol·licitants d'asil en enfrontar processos que s'estenen durant períodes excessivament llargs, sense oferir una resposta clara o definitiva sobre el seu estatus:

- **Prolongació del Procés i Alternatives Estratègiques:** Algunes persones participants han intentat iniciar la sol·licitud d'asil i han buscat informació detallada sobre el procés. No obstant això, factors com l'extens temps del procediment, l'absència de cites disponibles, l'exigència de justificar exhaustivament la situació d'asil i la falta de garanties sobre obtenir una resposta favorable, han portat a moltes a optar per esperar als tres anys de residència per a intentar sol·licitar l'arrelament, veient aquesta una alternativa més viable.
- **Efectes Negatius en l'Accés a Drets i Regularització:** Les experiències de les qui es troben en procés de sol·licitud d'asil assenyalen que els temps excessivament perllongats dificulten la regularització, la qual cosa repercuteix directament en l'obtenció d'un permís de treball i en l'accés a altres drets bàsics.
- **Dificultats Documentals i Discriminació cap a Persones Trans*:** El procés de sol·licitud d'asil per a les persones trans* que no han pogut canviar el seu sexe registral ni el seu nom al seu país d'origen es veuen obligades a presentar la documentació tal com consta en els seus registres originals, la qual cosa suposa una situació de forta discriminació, ja que les seves identitats de gènere queden invalidades o invisibilitzades.
- **Impacte Emocional i Social:** La incertesa perllongada i les barreres burocràtiques generen elevats nivells d'estrès, ansietat i sentiments d'inseguretat. Tot això dificulta la possibilitat d'estabilitzar-se en el lloc d'acolliment.

Accés a Serveis de Salut i Atenció Psicològica - Impacte en la Salut de la Climatologia

En aquest bloc s'examina la problemàtica en l'accés al sistema públic de salut i a l'atenció psicològica, subratllant l'escassetat de cites en el sistema públic, els elevats costos de les alternatives privades i la baixa qualitat en el seguiment terapèutic. Les dades quantitatives complementen l'anàlisi en evidenciar que una proporció important de les migrants LGTBI+ ha buscat suport emocional. A més, s'analitza l'impacte negatiu de factors externs, com la climatologia, sobre la salut emocional.

Accés i Qualitat de Serveis de Salut i Benestar

En aquest bloc s'aborden les dificultats i percepcions que tenen les persones migrants LGTBI+ en relació a l'accés i a la qualitat dels serveis de salut, amb especial èmfasi en l'atenció psicològica, la percepció del sistema sanitari i l'impacte de factors externs:

- **Falta de Cites en el Sistema Públic de Salut:** Les participants destaquen l'escassetat de cites amb professionals com psicòlegs o psiquiatres, la qual cosa provoca llargs períodes d'espera. La dificultat per a concertar cites amb aquestes professionals han portat, en alguns casos, al fet que es recorri a acudir a urgències per a rebre atenció psicològica o psiquiàtrica en moments de crisi.
- **Dificultat Econòmica en l'Accés a l'Atenció Privada:** Davant les limitacions del sistema públic, moltes persones es veuen forçades a recórrer a l'atenció privada, on els elevats costos resulten en una barrera important per les qui no compten amb els recursos econòmics necessaris, suposant un "luxe" l'accedir a l'atenció psicològica privada.
- **Qualitat de les Atencions Psicològiques Públiques i Seguiment Terapèutic:** Fins i tot quan s'aconsegueix obtenir una cita, l'atenció percebuda és de baixa qualitat, amb consultes breus i escàs seguiment, la qual cosa dificulta un abordatge integral i la continuïtat de la teràpia.
- **Alternatives en l'Accés a l'Atenció Psicològica:** Enfront d'aquestes barreres, han sorgit alternatives valorades positivament, com l'atenció psicològica per part dels Serveis de Ben Amics, així com les d'altres entitats com Creu Roja. Aquestes opcions es presenten com a estratègies de resiliència davant un sistema que, a vegades, no cobreix les necessitats en relació a la salut mental.

Impacte de la Climatologia en la Salut Emocional i Física

Entre totes les dificultats que es presenten en relació a l'adaptació al país d'acolliment, destaquem la climatologia, que en moltes ocasions no es té en compte i que es manifesta com un factor que afecta directament la salut emocional i física de les persones participants en els grups focals:

- **Influència del Clima en l'Estat d'Ànim:** Durant els mesos d'hivern es percep que l'escassetat de llum natural, els dies més curts i les baixes temperatures intensifiquen símptomes depressius, d'estrès i ansietat.
- **Relació amb la Salut Física i Emocional:** La incidència de gripes, refredats i altres patologies derivades en èpoques de clima advers crea una interacció biopsicosocial que pot desencadenar o agreujar episodis de malestar emocional, interrelacionant la salut física amb l'emocional.
- **Percepció i Adaptació Enfront de Factors Externs:** Encara que algunes persones han desenvolupat estratègies de resiliència per a mitigar aquests efectes, conviure diàriament amb condicions ambientals adverses suma estrès i sensació d'aïllament. En particular, per les qui provenen de zones amb climes estables, sense temperatures extremes, aquesta adaptació es torna encara més difícil en sumar-se a altres factors com les barreres culturals, idiomàtiques o la falta de xarxes de suport.

Xarxes Socials, Suport i Espais d'Expressió

Aquest bloc posa en relleu la importància de comptar amb espais i xarxes inclusives i segures, i l'accés a informació especialitzada. S'identifiquen mancances en la disponibilitat d'instal·lacions inclusives (com a vestuaris i banys no segregats per sexes) i la falta de xarxes de suport.

- **Creació i Enfortiment de Xarxes de Suport:** S'indica la necessitat de comptar amb espais específics per a connectar amb altres persones migrants LGTBI+ que comparteixin vivències similars. No obstant això, s'observa que en molts casos els espais de socialització amb el que es compta es conformen majoritàriament per persones del mateix país d'origen, fora del col·lectiu i suposant en alguns casos la “volta a l'armari” en aquests contextos, així com, donar un indicador de la falta d'obertura de les persones natives en la integració de les persones migrants.
- **Accés a Informació i Procediments Especialitzats:** La dificultat per a obtenir informació clara a través de les administracions públiques subratlla la importància de comptar amb xarxes de suport on es comparteixin recursos i assessoria des de l'experiència sobre els tràmits relacionats amb el procés migratori.
- **Disponibilitat d'Instal·lacions Inclusives:** Es destaca la dificultat per a accedir a espais bàsics (vestuaris, banys, centres esportius) que, en estar organitzats pel sexe assignat, representen un obstacle per a persones trans* i trans* no binàries, al no oferir un entorn segur i respectuós per a la seva identitat. A més també s'identifica en espais d'acolliment, com els destinats a persones sol·licitants d'asil, on aquesta segregació per sexe, a més de compartir habitació amb persones del mateix país d'origen, suposen una situació de desprotecció i perill per a les persones migrants LGTBI+.

Condicions Laborals

L'últim bloc tracta sobre l'entorn laboral, analitzant les experiències de sobrecàrrega, explotació, maltractaments i discriminació, que obliguen a l'acceptació d'ocupacions precàries. La falta d'homologació de títols produeix veure's forçades a iniciar nous estudis en el lloc d'acolliment amb la finalitat d'aconseguir treballs amb millors condicions. A la vegada, encara que un percentatge elevat de les participants compten amb estudis d'FP o Grau Universitari, la falta d'homologació provoca la limitació en l'accés a treballs amb millors condicions. Això afecta a l'autoestima i genera un impacte negatiu en el benestar integral. Així mateix, s'identifiquen estratègies d'adaptació i resiliència—com l'ajust personal en l'ús del llenguatge i la creació de xarxes de suport —que, si bé evidencien la capacitat de resistència, ressalten la necessitat de promoure condicions laborals justes i inclusives:

- **Explotació laboral:** Es descriuen jornades laborals intenses de més de 12h/dia o com internx en el cas de cures a persones majors, sent una sobrecàrrega constant que es tradueix en la necessitat “ d'haver de sobreviure”. La precarietat en la contractació obliga a acceptar treballs que, en molts casos, no corresponen amb la formació i experiència adquirides al país d'origen i on es vulneren els drets de les treballadores, aprofitant la situació de vulnerabilitat i necessitat de les persones migrants en situació irregular.
- **Maltractaments i Assetjament Laboral:** Es comparteixen episodis d'assetjament, discriminació i abús en el treball. La presència de comentaris homòfobs, racistes i actituds discriminatòries (tant per condició migratòria com per identitat LGTBI+ i origen racialitzat) es manifesta en situacions on fins i tot s'arriba a plorar com a resposta al desgast emocional.
- **Falta de Reconeixement Acadèmic i Necessitat de Formar-se al País d'Acolliment:** La impossibilitat d'homologar títols d'estudis del país d'origen obliga al fet que s'iniciïn estudis de nou al país d'acolliment, malgrat ja comptar amb formació superior. Aquesta situació impedeix l'accés a ocupacions més ben remunerades i acords al seu nivell de competència, impactant negativament en l'autoestima i en les perspectives de desenvolupament professional.
- **Adaptació i Canvi Personal:** Davant les barreres culturals i lingüístiques, les persones migrants han adoptat estratègies per a modificar la seva manera de comunicar-se i d'interactuar. Fins i tot compartint un mateix idioma, s'identifiquen dificultats en l'ús d'expressions pròpies del context local, la qual cosa exigeix un esforç addicional per a aconseguir una comunicació efectiva. També s'ajusta la personalitat per a adequar-se a les exigències de l'entorn laboral, la qual cosa pot implicar renunciar a part de la seva identitat.

DEPARTAMENTS
DE FEINA PER AL
COL·LECTIU
LGTBIQ

3. UNA INICIATIVA
QUE MILLORI LA VIDA
DE LES PERSONES LGTBI
→ FEINES DIGNES I
PENALITZACIONS A AQUELLS
QUE NO COMPLEIXIN AMB LES
LLEIS. TAMBÉ L'ÚS DE
PLANS D'INCLUSIÓ PER A
TOTES I TOTS

06

Recomanacions i Propostes de millora

Entre les propostes de millora recollides en totes les fases d'aquesta recerca (qüestionaris, entrevistes i grups focals) es destaquen les següents línies d'acció:

Difusió i Accés a la Informació sobre Polítiques Públiques

Campanyes i Materials Adaptats: Existeix una demanda clara de major informació i visibilitat de les polítiques públiques, presentades en formats accessibles, multilingües i descentralitzats. Es planteja el desenvolupament de campanyes de sensibilització, punts d'informació comunitaris i l'elaboració de materials (fullets, vídeos, plataformes digitals) orientats a persones nouvingudes i a les quals habiten en zones de la Part Forana. Els testimoniatges reflecteixen frases com “porto un any a l'illa i no m'he assabentat de quines polítiques i drets tenim”, “Que siguin més visibles i accessibles” i “La manera en la qual es difon la informació no és suficient”. La qual cosa evidencia la necessitat de fer la informació més visible i comprensible per a totis.

Superació d'Obstacles per a la Regularització Migratòria i Accés a Drets Fonamentals

Simplificació de Tràmits i Revisió de Requisits

Els processos d'homologació d'estudis, sol·licitud d'asil i arrelament es caracteritzen per la seva extensió i complexitat. Es proposa simplificar i agilitzar aquests tràmits, garantint assessorament especialitzat i adaptat a les necessitats de persones trans* i migrants en situació irregular. A més, se suggereix revisar els requisits administratius per a facilitar l'obtenció de permisos de treball i la modificació de dades (com el canvi de nom i sexe registral), reduint la incertesa i permetent demostrar una conducta adequada enfront de controls arbitraris.

“Que les persones en situació irregular tinguéssim més beneficis per a regularitzar-nos”, “Que fossin més senzills els permisos de treball”, “Poder canviar el nom més ràpidament i tenir accés a treball”.

Enfortiment i Ampliació de Recursos del Sistema Públic de Salut

- Millora de l'Atenció Sanitària Pública: La recerca mostra que, malgrat un 38 % de migrants LGTBI+ que han buscat suport psicològic, les barreres estructurals –com la falta de cites, llargues esperes i l'elevat cost de l'atenció privada– generen situacions de crisi, fins i tot portant a recórrer a serveis d'urgències. Es recomana augmentar la disponibilitat de professionals en salut mental, millorar el seguiment terapèutic i establir programes integrals d'atenció que abordin tant la salut física com l'emocional.
- Atenció a la Salut Sexual: Es necessita donar especial atenció a l'atenció de ITS i sobretot en les persones residents en la Part Forana, oferint centres express de revisió mèdica i assessorament especialitzat. A més, s'indica que la formació en diversitat sexual i de gènere per a professionals de l'àmbit sanitari és imprescindible per a adequar l'atenció a les necessitats de les persones migrants LGTBI+, especialment a les persones trans*.

“Els serveis de salut per a persones LGTBI a Mallorca són insuficients”, “Es necessiten més centres express de revisió mèdica de ITS”, “Més atenció psicològica i emocional” “La teràpia psicològica és limitada”.

Ampliació d'Oportunitats en Habitatge i Ocupació

- **Polítiques per a l'Accés a Habitatge Digne:** La dificultat per a accedir a un habitatge digne (evidenciada en la impossibilitat de llogar de manera autònoma, alts preus i requisits contractuals restrictius) requereix la implementació de programes de suport i la promoció d'ofertes d'habitatge assequible; a més la impossibilitat de viure en els nuclis urbans provoca un èxode obligatori a viure en zones de la Part Forana, dificultant l'accés a serveis específics, com els destinats a persones sol·licitants d'asil, que habitualment estan centralitzats a Palma.
- **Foment de l'Ocupació Formal i Reconeixement Professional:** Les barreres per a accedir a ocupació estable es deriven, en part, de la falta d'homologació d'estudis i de contractes de treball dignes, també derivats de les dificultats per a regularitzar la situació administrativa. Es recomana incentivar la formació i reciclatge professional que reconegui l'experiència prèvia i fomentar la formalització de l'ocupació, garantint condicions laborals justes, la protecció contra assetjament i discriminació, i la reducció de l'explotació.

Consolidació d'Espais Segurs i Xarxes de Suport

- **Creació d'Instal·lacions Inclusives:** Es ressalta la necessitat de desenvolupar instal·lacions adaptades, com a vestuaris i banys no segregats per sexe, centres esportius i espais d'acolliment per a sol·licitants d'asil. Això és essencial per a persones trans* i trans* no binàries, els qui es veuen desprotegides en l'organització cis/binària d'aquests espais.
- **Enfortiment de Xarxes Comunitàries:** Les xarxes de suport, actualment sovint confinades a persones del mateix país d'origen —el que evidencia la falta d'obertura de la població nativa cap a les migrants— han de ser enfortides i diversificades. Es proposa fomentar espais de socialització, activitats intergeneracionals i plataformes d'intercanvi d'informació sobre drets i tràmits, que facilitin la integració i redueixin l'aïllament.

“Més espais”, “Que hi hagués llocs públics on es pugui sentir més lliure” “Més suport i comunitat”

Erradicació de Prejudicis i Discriminació

- **Campanyes Educatives i Formació Permanent:** La LGTBI-fòbia, el racisme i el classisme es manifesten de manera transversal en l'experiència migratòria de les persones LGTBI+. És urgent implementar campanyes d'educació i sensibilització dirigides a tota la població, juntament amb la formació permanent de funcionaris i professionals de sectors clau (salut, educació, laboral i serveis públics) per a promoure el respecte i unes bones pràctiques quant al tracte a la diversitat.

“Que d'una vegada per sempre deixin de tractar-nos com a animals rars”, “Tenir en compte el factor racial i educar a la població local” i “La llibertat d'expressar-nos sense que se'ns assetgi”.

Conclusions

Els resultats obtinguts a través els qüestionaris, permeten traçar un primer panorama general sobre les condicions de vida, experiències i trajectòries de les persones migrants LGTBI+ residents a les Illes Balears. Encara que el context balear ofereix majors nivells de seguretat per a la vivència de la identitat LGTBI+ en comparació amb els països d'origen, persisteixen situacions de discriminació, violència i exclusió que afecten especialment les persones trans*, als qui es troben en situació administrativa irregular i manquen de xarxes de suport sòlides.

Les dades assenyalen que les barreres en l'accés a serveis bàsics –com a habitatge, ocupació, salut i educació– estan clarament condicionades per factors estructurals com ara el racisme, la LGTBI-fòbia, la precarietat econòmica i la falta d'informació o acompanyament en drets. Es detecta a més un notable desconeixement sobre mecanismes de protecció internacional, fins i tot entre aquelles persones que es troben en situació de risc, la qual cosa destaca la imperiosa necessitat de facilitar canals d'informació i assessorament.

D'altra banda, l'anàlisi qualitativa de les entrevistes i els grups focals exposa no sols les dificultats, sinó també les fortaleces emergents en l'experiència migratòria i l'adaptació en les Illes Balears. Es manifesta la necessitat d'enfortir l'activisme i la visibilització de la comunitat LGTBI+ migrant, així com la creació d'espais d'acolliment que permetin una integració plena. Les crítiques entorn de l'atenció en processos administratius, la discriminació en serveis públics i les barreres per a l'accés a documentació rellevant evidencien la urgència d'una reforma profunda en aquests àmbits.

L'estudi demostra que les dificultats administratives, la precarietat en l'accés a recursos essencials i la falta de xarxes de suport es combinen per a afectar de manera directa el benestar emocional, físic i social de les persones migrants LGTBI+ de la nostra comunitat.

Per a revertir aquest escenari es requereix un enfocament integral que conjunyeixi reformes en processos migratoris, millores en l'accés a serveis de salut, enfortiment de xarxes comunitàries i polítiques inclusives en ocupació i habitatge. Només a través d'intervencions coordinades i de caràcter intersectorial serà possible transformar les condicions de vulnerabilitat i assegurar la integració plena i sostenible d'aquest col·lectiu en la societat d'acolliment.

"Jo crec que el millor que es pot fer és eeh... Fomentar més la comunitat. Però realment fer com acti... un activisme integral. Perquè és veritat que... Però de totes dues parts eh, tant de la part que migra com de la part resident."

Finalment, esperem que aquest estudi, que ens llança una mica de llum sobre les necessitats reals del col·lectiu LGTBI+ migrant dels Illes Balears, pugui ser una eina que permeti generar polítiques públiques inclusives, tant des de les polítiques públiques LGTBI com en les dirigides a població migrant, amb l'objectiu de tractar d'eliminar la infinitat de barreres a les quals aquest col·lectiu ha d'enfrontar-se diàriament per a adaptar-se i establitzar-se en la nostra comunitat.

Bibliografia i Fonts

ILGA Mundo. (2020). Homofobia de Estado: Actualización del Panorama Global de la Legislación. ILGA Mundo. Recuperat de: <https://ilga.org>

ACNUR. (2014). La protección internacional de las personas LGBTI. Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados. Recuperat de: <https://www.acnur.org>

Accem. (2019). Condiciones sociales y legales de las personas solicitantes de protección internacional y refugiadas LGTBI en España. Accem. Recuperat de: <https://www.accem.es>

ILGA Mundo. (2024). Criminalización de actos sexuales consensuales entre personas del mismo sexo: Mapa Mundial. ILGA Mundo. Recuperat de: <https://ilga.org>

ILGA Mundo. (2020). Panorama global de la legislación sobre derechos LGTBI. ILGA Mundo. Recuperat de: <https://ilga.org>

The Guardian. (2025). Clamor de hombres trans y personas no binarias en São Paulo para dejar de ser invisibles. Recuperat de: <https://elpais.com/america/2025-04-02/clamor-de-hombres-trans-y-personas-no-binarias-en-sao-paulo-para-dejar-de-ser-invisibles.html>

Sin Violencia LGTB. (2024). Informe sobre homicidios de personas LGBT. Recuperat de: <https://sinviolencia.lgbt>

Ministerio de Justicia de España. (2023). Ley 8/2016, de 30 de mayo, para garantizar los derechos de lesbianas, gays, trans, bisexuales e intersexuales y para erradicar la LGTBI-fobia. Recuperat de: <https://www.mjusticia.gob.es>

Fundación Aequitas. (2023). Ley Integral para la Igualdad de Trato y la No Discriminación (Ley 15/2022). Fundación Aequitas. Recuperat de: <https://www.aequitas.org>

Infoextranjeria.org. (n.d.). Derechos de los migrantes LGTBIQ. Recuperat de: <https://infoextranjeria.org/tematicas/derechos-de-los-migrantes-lgtbiq>

Ley 4/2023, de 28 de febrero, por la igualdad real y efectiva de las personas trans y para la garantía de los derechos de las personas LGTBI. Recuperat de: <https://www.boe.es>

Ley 8/2016, de 30 de mayo, para garantizar los derechos de lesbianas, gays, trans, bisexuales e intersexuales y para erradicar la LGTBI-fobia. Recuperat de: <https://www.boe.es>

Ley 15/2022, de 12 de julio, integral para la igualdad de trato y la no discriminación. Recuperat de: <https://www.mjusticia.gob.es>

Mixed Migration Centre. (s.f.). Reports and analysis. Recuperat de <https://mixedmigration.org>

Accem. (2018). La situación de las personas solicitantes de asilo y refugiadas LGTBI en España [Informe]. Recuperat de <https://www.accem.es>

FELGTBI+ & Fundación Triángulo. (s.f.). Estudios e informes sobre la realidad LGTBI en España [Estudios nacionales]. Recuperat de <https://felgtbi.org> y <https://fundaciontriangulo.org>

Carrer Guillem Galmés 2, entresòl 1 i 2
07004 Palma, Illes Balears
benamics@benamics.com
www.benamics.com

**Conselleria de Famílies
i Afers Socials**

Direcció General d'Infància, Joventut,
Famílies, Igualtat i Diversitat